

AIARALDEA *hemen*

Guardianen eraiste neurtua

ITXIERAREN GAKOAK

Christopher Leonard, Koch Industries ikertu
duen kazetari estatubatuarra 2-7 or.

Apunteak: Zer gertatu da Guardianen? 8-9 or.

elkarriketa

CHRISTOPHER LEONARD (Kansas, 1975)
 ESTATUBATUARRAK KOCHLAND: THE SECRET HISTORY OF
 KOCH INDUSTRIES AND CORPORATE POWER IN AMERICA
 LIBURUA IDATZI ZUEN 2019AN, GUARDIAN TALDEAREN JABEA
 DEN KONPAINIAREN JOKAERA ETA OINARRIAK AZALTZEKO.
 THE WASHINGTON POST EDOTA THE WALL STREET JOURNAL
 HEDABIDEETAN LAN EGIN DU, ETA LAUDIOKO LANTEGIAREN
 ITXIERAZ MINTZATU DA AIARALDEA KOMUNIKABIDEAREKIN.

“Koch Industriesek erosten badu lan egiten duzun fabrika, etengabe egongo zara itxiera mehatxupean”

Testua **Aitor Aspuru Saez**

Koch Industriesi buruzko liburu ikaragarria idatzi duzu. Zure ustez, Koch Industries enpresa soila baino askoz gehiago da, kapitalismo amerikarraren sinboloa dela baitiozu. Konpainia hori boikotatzea ezinezkoa dela argudiatzen duzu, Ameriketako Estatu Batuetan behintzat, Koch Industries nonahi dagoelako. Azalduko duzu hori, mesedez?

Bai, noski. Koch Industries enpresa ikaragarria da, Estatu Batuetako enpresa pribatu handienetan bigarrena baita. Izugarri handia da, baina, era berean, familia bakar baten jabetza pribatukoa da, eta, berez, pertsona bakar batek zuzentzen du, Charles Koche, AEBko pertsonarik aberatsenetako batek, hain zuzen.

Enpresa ulertzeko, bere tamaina ulertu behar dugu. Bere urteko salmenta bolumena U.S. Steel, Goldman Sachs eta Facebook batuta lortuko luketena baino handiagoa da. Esan bezala, enpresa erraldoia da, baina kontsumitzaileei zuzenean saltzen ez zaizkien gaudetan espezializatuta dago.

Hau da, inoiz ez dugu Koch markaren izena ikusten, baina enpresak badauzka petrolio findegia, eraikuntzarako materialen enpresak, energia komertzializatze enpresak... edo Guardian bezalako beira enpresak. Gizarteak benetan funtzionatzeko behar dituen merkantzia mota horietan espezializatzen da: energia, eraikuntzarako materialak, lehengaiak, petrolio finzteko materiala... besteak beste.

Orain, benetan interesgarria dena, nire ustez Guardian Industriesentzat garrantzitsua dena, da momentu honetan, Koch ia-ia

kapital pribatuko enpresa bat dela, eta horrekin esan nahi dudana da Koche izugarrizko diru-kopuruak dituela, eta etengabe inbertitzen ari dela negozio berriak erosiz eta gero behar bezain errentagarriak iruditzen ez zaizkionak ixten dituela. Beraz, inbertsio-enpresa erraldoia bezalakoa da ia-ia, enpresa txikiagoak erosi eta saltzen dituen.

Esan bezala, Koch baliabide asko dituzten merkantzia-enpresa mota horietan espezializatzen da, hala nola beira egiten duten enpresetan, eraikuntzarako materiala egiten dutenetan, energia-enpresetan edo finzte-enpresetan. Arlo horietan jarduten du.

Koch Industries Guardian Group enpresaren jabea da, eta egun beira-fabrika oso garrantzitsua ixten ari da gure eskualdean. Orain 171 langile baino ez ditu, baina Koch Industriesek 2012an erosi zuenean, 400 baino gehiago ziren. Lantegiak 1970eko hamarkadan 1.015 langile inguru zituen, eta gure herriak ia 20.000 biztanle ditu. Beraz, izugarri garrantzitsua izan da guretzat. Enpresak azken urteetan 200 langile baino gehiago nola galdu zituen azaldu ahal izateko, aipatu behar dugu 2020an, Guardianek Glavistaren zati bat saldu zuela, eta maniobra iluna izan zela. Azkenik, erosi zuen enpresak, Suitzako enpresa batek, 2024an itxi zuen, Guardianekin berarekin zor handia sortu ondoren. Sindikatu batzuek susmoa dute iruzurra izan zela. Modus operandi hori ohikoa da Koch Industriesen?

Tira, ez da ezohikoa, eta hau azaltzea gustatuko litzaidake. Han Kochen bi elementu ikusten ari zaretela Uste dut. Lehenik eta behin, enpresak nahita sortzen ditu horre-

elkarriketa

lako egoera oso konplikatuak non lortzen duten enpresa filial txikiago horiek elkarren artean negoziak egitea, elkar finantzatzea, fusio-natzea, agian adar bat ixtea... Enpresa benetan espezializatuta dago horrelako maniobretan, arrazoi askorengatik.

Alde batetik, modu horretan, Koch benetan erantzukizunetik at gera daiteke, eta esan nahi dudana da ehunka enpresaren jabe izan daitekeela, baina paperean guztiak independenteak direla adierazten du, eta, beraz, horrek esan nahi du enpresa babestuta dagoela filial horietako baten aurkako deman-detatik.

Hainbat filial erabil ditzake, bolatxoaren jolasean bezala, esaterako, dirua lekualdatzeko, zergak saihesteko, planta bat ixteko... Edo, adibidez, fabrika batean kutsadura badago, fabrika hori ixten duzunean, kutsadura horren erantzukizuna ez da itzuliko Koch Industriesen enpresa nagusira, erakunde independentea delako. Beraz, deskribatzen ari zaren konplexutasuna, egia esan, enpresaren jardun osoan ikus daiteke. Eten-gabe egiten dute hori.

Nik liburuan azaltzen dut nola

“Koch Industriesek nahita sortzen ditu egoera oso konplikatuak non lortzen duen enpresa filial txikiagoek elkarren artean negoziak egitea, elkar finantzatzea, fusio-natzea, agian adar bat ixtea...”

erabiltzen dituzten filial desberdinak, adibidez, ongarria saltzeko, zergak saihestea ahalbidetzen dien modu batean: enpresa batek beste enpresa bati salduko diolako, eta horrek beste enpresa bati salduko diolako, eta zerga-galera horiek patronatu osoan deklaratu ditzaketelako. Beraz, konplexutasuna kudeatzeko zailagoa izan daitekeen arren, egia esan, modu bikaina da errentagarriagoa izateko eta erantzukizuna saihesteko.

Beste alde batetik, lanpostuen murrizketa horiei buruz hitz egiten duzunean eta, urteak joan eta urteak etorri, gero eta langile gutxiago daudela aipatzen duzunean, enpresa honetan hori ere guztiz tipikoa da. Hasieran esan duzu Kochek benetan islatzen duela kapitalismo estatubatuarra, eta hori guztiz egia da, eta benetan handietsi egiten du enpresa familiarra izateak eta tipo bakar batek, Charles Kochek, kontrolatzeak.

AEBko enpresa handi gehienak burtsa batean negoziatzen dira publikoki, eta, beraz, akziodunei erantzun behar diete. Kochek ez du hori egin behar, eta Charles Koch da benetako ideologoa. Oso libertarianoa da. Ez dakit hori zuek

“Lanari dagokionez, Estatu Batuetan enpresa gogor borrokatu da sindikatuak soldatak edo lan-segurtasuna negoziatzera bultzatuko lituzkeen edozein motatako araudi edo legeren aurka”

daukazuen tradizio politiko bat den. "Espezialismo" estatubatuarren beste kasu bat da.

Amerikan oso muturreko ideologia hau dago, zeinaren arabera benetan jokatzen utzi beharko liratekeen indar bakarrak merkatuaren indarrak diren. Etekinaren bilaketa gupidagabea, kosta ahala kosta. Horrek dakar lanpostuak murriztea, etekinak baxu mantentzea, kutsaduragatiko araudiak saihestea... Liberalismoaren ustez, gobernuak ez luke inolako eginkizunik izan behar: zereginik ez langileak babesteko orduan, lan-zuzenbidean, ingurumen-araudian...

Charles Koch asko aztertu dut, eta oso eragin handia du harengan pentsamolde libertariano horrek eta Austriatik datorren ekonomia eskola horrek, hau da, merkatu libreko pentsalariak, hala nola Friedrich Hayek edo Ludwig von Mises. Haien ustez, gizartea kapitalismoaren printzipioen arabera antolatu behar da soilik, funtsean, zure fabrikari etekinak maximizatzeke beharrezkoa dena egin behar duzula.

Beraz, behin eta berriz agerian geratzen da horrek dakarrela lanpostuak murriztea, soldatak baxu

elkarriketa

mantentzea, irabaziak baxu mantentzea, lantegiak ixtea, nahiz eta errentagarriak izan edo behar bezain errentagarriak ez badira. Beste edozein indar mota, hau da, komunitate baten ongizatea edo lanpostuak izateko beharra, nagusi edo jabeentzat ez da etekinak maximizatzeko beharra bezain garrantzitsua.

“Enplegu-murrizketak eta itxiera geldiarazten saiatzen bazarete, egiten ari zareten gauza bakarra da saihestezina dena atzeratzea edo planta inefiziente bat sorraraztea”

"Libertarianismoa" aipatu duzu. Orain zenbait erakunde publiko ari da planen bat proposatu nahian, fabrika ez ixteko, eta hori zaila izango da, labea itzaltzen aritu direlako. Baina, nolanahi ere, zuk uste al duzu arrakasta izan dezaketela, ala ez dago itxaropenik Kochen ideologia libertarioari buruz azaldu duzunaren ondoren?

Espainiako Estatuako sistema politikoek Estatu Batuekin duten desberdintasunen menpe egongo da erregulatzailerik publiko batek zenbaterainoko aginpidea izan dezakeen. Agian Estatu Batuetan izan duguna baino zorte handiagoa izango duzue bertan, eta nik hor ez dakit zer gertatu daitekeen.

Baina, laburbilduz, berriro ere, konpainia hau Charles Kochen ideologiak bultzatzen du erabat. Benetan, erabat gogorra da zuzendaritzaren pentsamoldeari eta kudeaketa-protokoloei dagokienez.

Enpresa horren atzean dagoen

filosofiari begiratzen diozunean, benetan, enpresa zuzentzen duten pertsonen gobernu-araudiek ia beti on baino kalte handiagoa egiten dutela pentsatzen dute, baita asmo oneko gobernu-araudiek ere, merkatuari kalte egiten diotelako.

Euren hitzetan, araudiekin dagoen arazoa da diruari edo kapitalari ekiditen diotela irabazia atera dezaketene leku ahalik eta onenetara joatea, hori baita euren buruan ekonomia dardarka mantentzeko modu bakarra.

Beraz, Estatu Batuetan behin eta berriro ikusi duguna da Koch Industries mozkina maximizatzea geldiarazteko helburuz egindako edozein motatako erregulazioen edo estatu-ekintzaren aurka borrokatuko dela. Eta hori modu askotan

“Tokian bertan sortu ahal izan da lantegia ixteko ideia, baina azken erabakia Estatu Batuetan dago beti”

ikusi daiteke. Adibidez, ingurumen-araudiei dagokienez, Koch zenbat kutsadura igor dezakeen mugatzen duten arauen aurka borrokatzen ikus dezakezu.

Lanari dagokionez, enpresa gogor borrokatu da sindikatuak soldatak edo lan-segurtasuna negoziatzera bultzatuko lituzkeen edozein mota-tako araudi edo legeren aurka.

Hori bai, AEBn uste dut desberdina dela gobernu-eraginaren egoera, industria askoz indartsuagoa dugulako. Hau da, ziur aski entzun duzue lobbyen inguruan edo kanpaina politikoko dohaintzei buruz, eta Koch hemen, AEBn, oso aditua izan da bere negozioan gobernuko erregulatzailerik irismena mugatzen.

Esan duzu gobernuaren erakun-

de arautzaile bat kaleratzeak geldiarazten saiatzen ari zela, enpresak lantegia ixtea eragotzi nahian. Hori hemen, AEBn, ez da ia inoiz gertatzen. Baina ez dakidana da ea han, panorama politikoa aski ezberdina izan daitekeen erakunde publiko batek itxiera bat gelditzeko edo lanpostuak handitzeko eskumena izan dezan. Nik egin nahiko nizuke orain zuri galdera. Hain eragin handia al duzue presio korporatiboek zuen legeegileengan eta agentzia politikoengan?

Zalantzak ditut. Baditugu kutsadurarekin lotutako araudiak, adibidez, edo lanarekin lotutakoak, baina ez dakit erakunde publikoek horrelako muturreko presioa egin dezaketene edo egin

elkarritzeta

zenbat ordu lan egiten dituzten, zenbat ordaintzen den aparteko lanordua. Etengabeko presioa da ekoizpena duten lantegietan, izan beira edo eraikuntza materiala. Horrela konpontzen dute presio hori eta hortaz, nire susmoa da soldata eta etekinak direla gako oso garrantzitsua faktoria bat ixteko eta beste leku batera eramateko orduan.

**“Itxierak
Laudiori zer
suposatuko
dion, zer
gertatuko den
lursailekin...
bigarren
maila batean
geratuko
da Koch
Industries
taldearentzat,
inbertitua
bereskuratu
baino ez
dutelako
nahi”**

Nork erabaki du Guardian Llodio ixtea, zure aburuz? Guardian Groupeko erabakia izan da edo Ameriketatik etorri da agindua?

Galdera bikaina. Koch Industriesek bere ildo ugariekin egin duena izan da bakoitzari erabakitzeko botere handia ematea. Ziur Guardian Groupeko Europako arduradunek erabakitzeko gaitasun handia dutela; baina, azken finean, horrelako erabakiak Koch Industrieseko bulego nagusietara joaten dira, Wichitara, Kansasera. Hor dago azken erabakia.

Jakina, tokiko buruek erabakiak hartzeko autoritatea dute, baina Ameriketako aginduak badituzte ere, bereziki zer nolako irabaziak lortu behar diren ezartzeko eta zenbat diru egin behar duten zehazteko. Ondorioz, azken ardura beti doa Wichitara, Koch Industrieseko bulego nagusietara. Han hartzen dituzte benetako erabakiak eta handik sortzen dira aginduak zehazteko nola jokatu behar duten.

Gauzak horrela, oso litekeena da Europako arduradunak etekin tarteetara begira egotea, baita kokapen ezberdinetara ere, eta

nahi duten, Koch Industries bezalako erraldoi baten gainean.

Ziur esan diezazukedana da Koch zain eta muin borrokatuko dela bidearen urrats bakoitzean. Izan ere, Kochen argudioa zein izango den berma diezazuket: nolabait planta hori ez dela eraginkorra edo irabazi gehiago lor ditzaketela beste kokapen batean planta bat irekiz, eta enplegu-murritzketak eta itxiera geldiarazten saiatzen bazarete, egiten ari zareten gauza bakarra da saihestezina dena atzeratzea edo planta inefiziente bat sorraraztea. Eta ziur nago horrela borrokatuko direla prozesuaren pauso bakoitzean, lanpostuak suntsitu eta lantegia itxi dadin.

Zer egin dezake Koch Indus-

triesek Laudion geratuko den lantegiarekin? Beste proiektu bat garatu dezake edo lursail eta jabetzekin espekulatzeraz mugatuko da?

Lehenik eta behin, esan nahi dut ez dudala ezagutza zehatza Guardian Llodiori buruz. Hau da, ez dakit zer egingo duten. Baina, oso sinplea badirudi ere, erantzuna da egingo dutela enpresarentzat errentagarria dena, inbertsioa eta etekinak alderatuta. Erosle bati saltzea, abandonatzea edo galera gisa erregistratzea horren esku egongo da. Etekina handitzen saiatuko dira jabego fisikoetan egingandako inbertsioen bitartez.

Beste kezka guztiak (zer suposatzen duen horrek Laudioarentzat, zer gertatuko den lursailekin...)

bigarren mailan geratuko dira eurentzat, inbertitutakoa berreskuratu besterik ez dutelako nahi. Edonola ere, ez dakit ezer plan zehatzari buruz.

Zein izan daiteke itxieraren erabakiaren atzean dagoen arrazoia?

Lehenik eta behin, galdetuko nizuke ea sindikatu indartsuak dauden lantegian. Izan ere, ez naiz beiraren merkatuan aditua, baina ez dirudi merkatu horretan atzerapen sistemikoa dagoenik, inondik inora. Hortaz, eurek egiten dutena da kostuen eta etekinen kalkulu bat, Koch Industriesek Estatu Batuetan duen azpiegitura batekin edo munduko beste toki batean duenarekin alderatuta.

Etekinen tartea alderatzen dute eta nire susmoa da han zeuden tartearik ez zituztela euren nahiak asetzen.

Dena den, esango dizut nik behin eta berririo ikusi dudala, eta horrela jaso dut liburuan, Ameriketako Estatu Batuetan mehatxuetan oinarritzen dela Koch Industriesen harremana sindikatuarekin. Etengabe mehatxatzen dituzte soldata txikiagoak jasotzeko edo, bestela, beste kokapen batera eramaten dituzte lantegiak, non sindikaturik ez dagoen.

Soldata denez ekoizpenari lotutako kostu finkorik handienetakoa, Koch Industries beti dabil bilatzen eremuak non sindikaturik ez egoteaz gain, langileek botere gutxiago ere duten. Begiratzen dute

elkarritzeta

horrela deliberatzea lantegia ixtea, baina azken ardura enpresako entitate nagusira doa, Estatu Batuetara.

Koch Industries 2012an hasi zen Guardian erosten eta langile batzuegan itxiera susmoak piztu ziren 2016an. Izan liteke hain tarte txikian Koch Industries horrelako erabakia hartu izana?

Jakina. Hemen dago gakoa: Koch Industriesek lantegi edo enpresa bat erosten duenean, inbertsioak egiten ditu epe luze erlatiborako, urte batzuetarako gutxienez. Baina ziurtasunez esan ahal dizut daukaten lantegi bakoitzarekin beti baloratzen dutela itxiera edo salmenta. Etengabe. Daukaten edozein lantegi.

Inor ez dago seguru inoiz. Esan ahal dizut autoritate osoz Koch Industriesko CEO-ak esaten diola presidenteordeari eta honek manager erregionalari eta honek lantegi arduradunari Kochek berrikusiko dituela etekinak eta kontuen egoera hiru hilero, urte erdiro zein urtero, eta urte hori alderatuko dutela aurreko urtearekin, eta ez badute ikusten espero zuten portaera finantzarioa, modu indartsu eta sendoan, itxiko edo salduko dute ia berehala. Horrela jokatzeko dute daukaten lantegi bakoitzarekin. Hortaz, Koch Industriesek erosten badu lan egiten duzun fabrika, etengabe egongo zara itxiera edota salmenta mehatxupean. Ez badute ikusten epe luzean nahi duten etorkizuna, Koch Industriesek sumatzen duenean ez dutela jasoko espero zuen etekin kopurua, unean bertan hasiko da ideien bila lantegia itxi, saldu, fusionatu edo behar dutena egiteko.

Langile batzuek Ron Vaupeli (Guardianen zuzendari nagusia) leporatu diote hartutako erabakia. Iritzi hori partekatzen duzu?

Ez daukat informazioa horri buruz zerbait zehatza esateko, baina autoritate osoz erantzun ahal dizut erabakiak hartzen direla maila txikian, gero ertainean eta azkenik goi mailan. Izan daiteke itxieraren ideia tokian bertan hastea, baina azken erabakia gorago dagoen norbaitek hartu behar du beti.

Erabakia publiko egin zuten Donald Trump presidente izendatu zuten egun berean. Bi gertakarien artean loturaren bat egon daiteke?

Erabat. Dakizuenetz, Trumpen promes politiko nagusienetakoa izan da muga-zergak ezartzea eta Estatu Batuetatik kanpo ekoizten eta inportatzen ari diren edozein

produkturen prezioak igotzea. Koch Industries politika horren aurka dago eta ez du gogoko, baina ziur nago Trump presidente bilakatuko zela ikusi zuten minutuan, euren ekuazioa aldatu zutela Ameriketako Estatu Batuetatik kanpo dagoen lantegi baten errentagarritasunari buruz, zeinak produktuak salduko dituen Estatu Batuetan eta jabe amerikarrak dituen. Hortaz, oso litekeena da lotura zuzena egotea.

Behin Trump presidente bilakatu, begien bistan geratu da berehala aldaketa handiak egongo direla politketan eta, Koch Industriesen

“Koch Industriesek daukan lantegi bakoitzarekin beti baloratzen du itxiera edo salmenta. Etengabe”

ikuspuntutik, ziurgabetasuna handia egongo dela, naziorteko ekoizpen eta salmentan.

Horrek atzerriko edozein lantegiren arriskua handituko du Koch Industriesentzat. Eragin handia izango du, Trumpek nazioarteko ekoizpena eta salmenta kaltetuko dituelako.

Zein harreman dago Koch Industries eta Estatu Batuetako Alderdi Errepublikarraren eta, zehazki, Donald Trumpen artean?

Oso interesgarria da gaia. Izan ere, Koch Industries bada politikoki eragin gehien duen enpresa

Ameriketako Estatu Batuetan. Milioiak eta milioiak gastatzen dituzte lobby korporatiboetan eta nahiko kasu berezia bilakatzen du horrek, erakunde politiko erraldoiak saretu baitituzte.

Ia 50 estatuetan dituzte boluntarioak eta ordainduzko kideak, baita Kongresuko lobbyetako kideak ere, zeintzuek ateak jotzen dituzten eta izugarritzko eragina duten. Hori guztia Koch Industriesek erabili du, gehienbat, Alderdi Errepublikarrean.

Ez da gehiegikeria esatea Koch Industriesek Alderdi Errepublikarri eman diola forma. Enpresak

elkarrizketa

hautatu du zein kongresista geratu behar ziren eta zeintzuk joan behar ziren, hauteskunde kanpainak eta jarduera politikoa finantzatuta.

Hala ere, Koch Industriesek oso harreman tenkatua dauka Donald Trumpekin. Trumpek maiz kritikatzeko du Koch Industries. Izan ere, enpresaren ideologia libertarioak ez du bat egiten Donald Trumpen nazionalismoarekin.

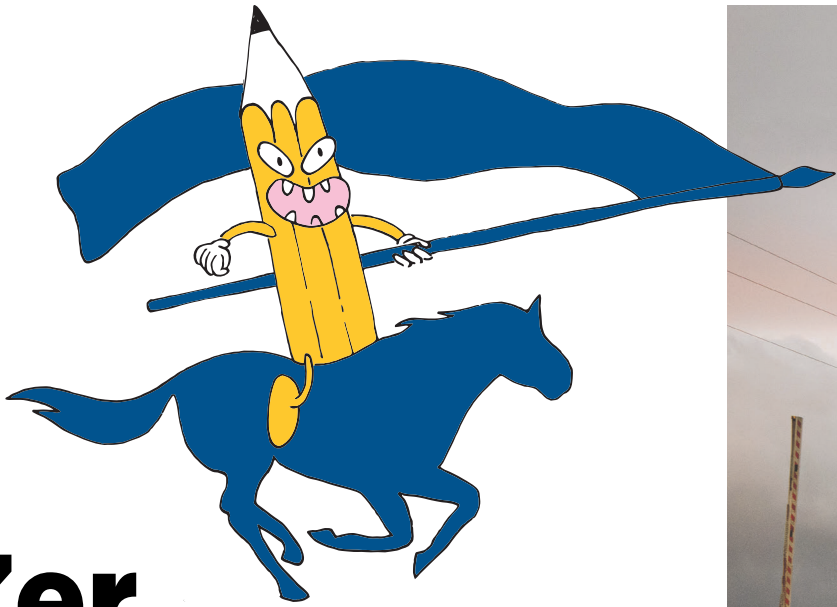
Egia esanda, bien arteko tentsioa dago, baina esan nahi dut, batzuetan Koch Industriesek ez du lagunduko Trump edo bere aurka egingo du zenbait gaitan, baina beste

batzuetan erabat ados daude eta lagunduko du. Adibidez, erregai fosilen esparruan, aldaketa klimatikoa ekiditeko legeen kontra edota ekonomia eta lana desregulatze edozein legeren alde. Izan ere, Trumpek asko esaten du langile klasea lagundu nahi duela, baina sindikatuen kontra dagoen presidentea da, eta Koch Industries ere sindikatuen kontrako enpresa da. Hor partekatzen dituzte interesak.

Ez dira lagun minak, baina Koch Industries oso ona da interesatzen zaizkion Donald Trumpen politikak bultzatzen.

APUNTEAK

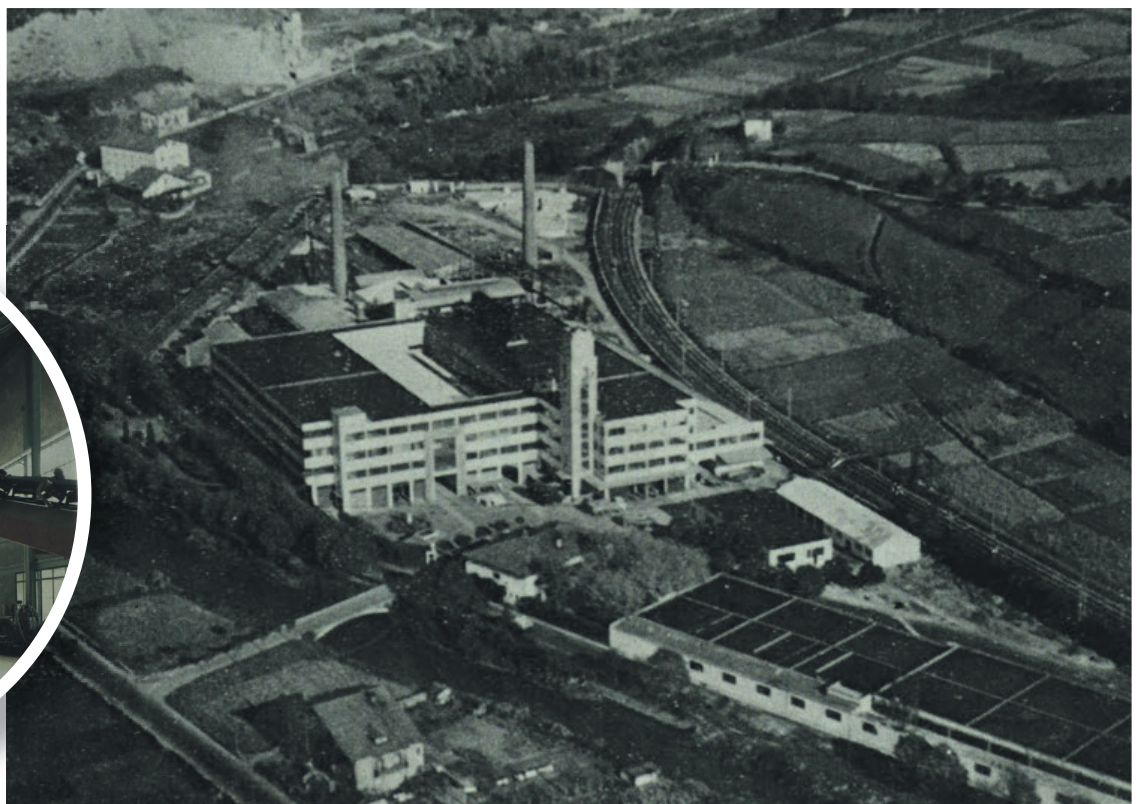

Zer gertatu da Guardianen?

Azken asteetan asko eta luze hitz egin da Guardian Llodio enpresaren inguruan. Multinazional estatubatuarrak Laudioko lantegia ixtea erabaki du; eskualdeko fabrika sinbolikoenetako baten ibilbidea etenda eta 171 langile kaleratuz.

1. Zer da Guardian?

Guardian Llodio Villosa zenaren lekukoa hartu zuen 1985an. Villosa lantegia, Vidrieras de Llodio izenarekin sortu zuen Delclaux familiak 1932an, eta eskualdeko lantegi garrantzitsuenetako bilakatu zen. Hain zuzen ere, 1960ko hamarkadan 1.500 langile izatera iritsi zen. Horrez gain, udalerriko azpiegitura ugari Villosako zuzendaritzaren ekimenez sortu ziren; Altzarrate futbol zelaia edota Villosaren ekonomatu ezaguna kasu.

Goian urtarrilaren 29ko elkarretaratzeko irudiak, behean Villosako 1960ko hamarkadako irudia. Aiaraldea.eus

2. Guardian Industries

Villosa bezala, Guardian Glass enpresa estatubatuarra 1932. urtean sortu zen, Michigan estatuko Detroit hirian. Haizetakoak produzitzeari ekin zion, AEBtako garaiko automobilen-industriarentzat. Azkar batean mundu osotik zabaltu zituen lantegiak. Gaur egun 25 herrialdetan ditu faktoriak. Negozioa mundu mailan hedatzeko prozesu horretan, 1984an Villosaren akzioen % 48 erosi zituen, eta hurrengo urtean konpainia guztiaren jabe egin zen.

4. Labea giltzarri

Guardian Llodioaren fabrika barruan dagoen labea giltzarri izan da lantegiaren ixte prozesuan. Baina nola funtzionatzen du labeak?

Guardianek Float Beira ekoizteko labe berezia du Laudioko azpiegituretan. Labe barruan metro eta erdiko lodiera duen beira urtu geruza bat dago, flotazioan. Labea silizezko harearekin, sodio karbonatoarekin eta kareharriarekin elikatzen da, besteak beste. Beira urtua 1.600 °C-ko tenperaturan dago. Estainuarekin nahastu ondoren apurka-apurka hozten da, eraikuntzan zein autogintzan erabiltzen diren beirateak lortzeko.

Guardianek labe barruko material urtuak erretiratu gabe itzali du azpiegitura. Material urtua solidifikatu eta erabilgaitz utziko du labea aurrerantzean, sindikatuek salatu dutenez.

3. Laudioko fabrikaren eraiste neurtua

Guardian Industries Laudioko lantegia ixteko prozesu luze eta deliberatu batean egon da murgilduta azken urteetan:

2000

Zuzendaritzak Tuterara eramane zuen laminatu lauaren ekoizpen lerroa

2013

Labe inprimatua desagertu zen, beira modu epelean ekoizteko azpiegitura

2015

Velglas ekoizpen lerroa itxi zuten. Etxerako beirak egiten zituzten bertan

2020

Guardianek Parter Capital funtsari saldu zion Autoglass-Glavista autoen haizetakoak egiten zituen enpresaren lerroa. 2022an itxi zuten Glavista, 240 langile kaleratuz

2012

120 langile kaleratzeko mehatxua mahaigaineratu zuen enpresak. Beharginek 57 eguneko greba mugagabea egin zuten, zuzendaritzaren nahia atzera botatz

2013

Guardian Express Auto call-center zerbitzua Cargalssi saldu zion Laudioko zuzendaritzak, eta enpresa honek bertako langile guztiak kaleratu zituen

2018

Zilarreztatze linea itxi zuten, ispiluak eta kolorezko beirak produzitzeko lerroa

2025eko urtarrilean

Guardian Llodio enpresa behin betiko ixtea erabaki du zuzendaritzak, bertako 171 langileak kaleratuz

GUARDIANEN ITXIERA

Kanal berezia Aiaraldea.eus atarian: azken orduko albisteak, elkarrizketak, erreportajeak, argazkiak, bideoak eta askoz gehiago.

herriz herri

Amurrio

Bakardadeari aurre egiteko telefono zerbitzua martxan jarri dute Amurrion

Nagusi tabernan dago erabilgarri telefono zerbitzu. Aiaraldea.eus

Testua
Aimar Gutierrez Bidarte

Bakardadeari aurre egiteko telefono kabina izango du aurretantzean Amurriok. Otsailaren 5ean egin zuten azpiegituraren inaugurazioa herriko pertsona edadetuen topaleku den Nagusi tabernan. Nagusilanek bultzatuta, Zilarrezko Haria proiektua landa-eremura hurbiltzeko ekimena da honakoa.

Zilarrezko Haria

Bakardade egoeran dauden pertsona nagusiak laguntzeko programa da Zilarrezko Haria. Programaren bidez, 900 713 771 telefonora egindako deiak artatzen dituzte Nagusilan sareko boluntarioek. "Bakarrik sentitzen bazara, behar duzunaz hitz egin dezakezu ahots lagun batekin, astean behin edo birritan",

azaldu dute Amurrioko Nagusilaneke kideek.

Zilarrezko Harira egindako telefono deiak erabat anonimoak eta doakoak dira. Proiektua abian jarri zenetik Aiaraldek hainbat erabiltzailek baliatu dute bakardadearen kontrako telefonoa. Gainera, Amurrioko Nagusilan sareko boluntarioek modu aktiboan parte hartu dute programa hedatzeko egitasmoetan.

Nagusitabernan instalatutako telefono-kabinarekin, urrats bat gehiago egin nahi dute Zilarrezko Haria programa ezagutarazteko bidean. Kabina barruan ekimenari buruzko informazioa topatuko dute herritarrek, bai eta programako boluntarioekin zuzenean konektatuta dagoen telefono bat ere. "Kabinarekin egitasmoa ikusgarri egin nahi dugu. Landa-eremuan bizi diren per-

tsona nagusiek ere bakardadearen kontrako telefonoaren berri izan dezaten", azaldu dute Nagusilan sareko kideek.

Ekimena landa-eremuan gehiago zabaltzeko asmoz, Delikako eta Larrinbeko administrazio-batzarretara hurbilduko dute kabina datozen hilabeteetan, zerbitzua bertako bizilagunen eskura jartzeko.

Amurrioko La Caixa banketxearen bulegoak finantzatu du azpiegitura, La Caixa Fundazioaren bidez. Bulegoko langileak otsailaren 5eko inauguraziora bertaratu eta gisa honetako egitasmoetan ekarpena egiteaz harro azaldu ziren.

Nagusilaneke kideek ere eskertu egin zuten La Caixaren ekarpena, eta boluntario gehiago aktibatzeke beharra azpimarratzeko baliatu zuten kabinaren instalazioa.

Amurrio Harroren aurtengo irudia hautatzeko lehiaketa, abian

Testua
Txabi Alvarado Bañares

Motorrak berotzeari ekin diote Amurrio Harro jaiari begira. Ekainaren 7an egingo dute ekimenaren laugarren edizioa eta, iaz bezala, irudia hautatzeko lehiaketa antolatu dute.

Zehaztu dutenez, lehiaketaren irabazlea Amurrio Harro elkartearen "urte osoko pegatina eta ikurra" izango da. "Lehiaketa zabalik dago parte hartu nahi duen ororentzat, adina, udalerrria eta abar kontuan hartu gabe", nabarmendu dute antolatzaileek. Posta elek-

troniko bidez (amurrioharro@gmail.com) edo Kultur Etxean entregatu ahalko dira lanak, eta martxoaren 28a izango da horretarako azken eguna.

Edozein zalantza izanez gero, arestian aipatutako posta elektronikora edo Amurrio Harroren Instagram kontura bidali daiteke mezua.

2022an ospatu zuten Amurrio Harro jaia lehenbiziko aldiz, udalerrrian LGTBIQ+ harrotasuna aldarrikatzeko helburuarekin. Ekimenaren antolatzaileek izen bereko elkartea sortu zuten gero, eta bestelako jarduerak ere antolatzeraz pasa dira urtean zehar.

Deguisa enpresako langileek ez dute greba baztertzen, lan hitzarmen berriaren alde

Testua
Aitor Aspuru Saez

Deguisa enpresako langileek elkarretaratzea egin dute lan hitzarmen duina aldarrikatzeko eta ez dute alboratzen lanuzteak edota greba deitzea.

Izan ere, beharginek azaldu dutenez, duela urtebete hasi zituzten negoziaketak hitzarmen berria adosteko eta ez dira ados jartzen zuzendaritzarekin. Tal-ka puntuak bi dira. Alde bate-tik, sindikatuek exijitzen dute KPIren eguneraketa urtero egitea, baina enpresak ez du konpromiso hori hartu nahi. Gehie-nez, % 3ko KPIa ordaintzeko prest dago, baina beharginak ez daude ados: "Eurek prezioak igoko dituzte eta irabaziak izango dituzte eta guk, aldiz, solda-ten galera".

Horrez gain, udako ordutegi aldaketak mahairatu dituzte. "Guk labeekin lan egiten dugu eta tenperaturak oso altuak

dira. Udan bero kolpeak dau-de eta arriskutsua da arratsalde-z behar egitea 40 gradu baino gehiagorekin. Horregatik, proposatu dugu udan goizeko txandan lan egitea, 06:00etatik eguerdira arte. Ez du kostu ekonomikorik ez ezer, baina zuzendaritzak ez du nahi", aipatu diote iturri sindikalek Aiaraldea Komunikabideari.

Elkarrizketek emaitzarik utzi ez dutenez, beharginek elkarretaratzea egin dute jadanik, eta akordiorik lortzen ez badute, ez dute baztertzen lanuzteak edota greba antolatzea.

Greba mugagabeak

Deguisako langileek bi greba mugagabe egin zituzten aurreko hamarkadan. 2013an zuzendaritzak soldata murrizketak egin nahi zituelako eta 2014an lan hitzarmenaren alde. Aipatu beharra dago 2013an euren helburuak lortu zituztela eta soldata mantentzea lortu zutela.

Amurrio

Amurrion eraso matxista bat jazo dela salatu dute

Otsailaren 11n mobilizatu ziren azken erasoaren aurka. Aiaraldea.eus

Testua
Txabi Alvarado Bañares

Amurrioko Emakumeen Sareak salatu duenez, beste eraso matxista bat jazo da herrian. "Berririo ere gure herrian eraso matxista bat gertatu dela salatzeak elkartu gara", adierazi diote Aiaraldea Komunikabideari, "emakume bat kaletik paseatzen zebilela gizon batek jarraika izan zuen masturbatzen ari zelarik". Erantsi dutenez, indarkeria matxistak jazarpen sexual eta intimidazioaren bidez emakumeen bizitzak baldintzatzen ditu eta nazkatuta daude gorputzak sexualizatzear, objektu sexual bezala ikusiak izateaz, eta kalera ateratzen direnean halako egoerak bizitzera ohitu behar izateaz. Gogoratu dutenez, astebe-te eskas pasa da urteko bigarren erailketa matxista salatzer atera zirenetik. Ildoberetik, egungo instituzioen pasibotasuna eta jendar-

tearen konplizitatea jarri dituzte jomugan: "Horien ondorioz, urteaz emakumeon aurkako erasoek ez dute etenik. Indarkeria matxistari aurre egiteko, lehen mailako arazo sozial eta politikotzat hartu dadin eskatzen dugu". Zentzu horretan, eskaera argia luzatu dute: "Egungo jarrera konplizeak alboratu eta bizi garen jendarte antolaketan sexistari aurre egiteko benetako neurriak behingoz har daitezela exijitzen dugu. Gure bizitzak daude jokoan! Honekin batera, autodefentsa feministarako deia egiten dugu. Bizitzaren aldeko apustu erradikala egiten dugu eta badakigu antolakuntza eta autodefentsa izango direla gure tresna eraginkorrenak. Saretuta gaude, erasoak salatzeak, seinaltatzeko eta erantzuteko prest. Antolakuntza feminista delakogure tresna. Lotsa eta beldurra bandoz aldatu daitezen, borrokan jarraituko dugu. Autodefentsa feminista!"

Laudio

Lana utzi du Laudioko Udaleko segurtasun arduradunak, Bilboko Udaltzaingora itzultzeko

Jon Agirrebengoa eta Ainize Gastaka bilera batean bilduta. Laudio Udala

Testua
Txabi Alvarado Bañares

Segurtasun arduradunik gabe geratu da Laudioko Udala. Jon Agirrebengoak kargu hori uztea erabaki du bere Bilboko udaltzain lanpostura itzuli eta "bertan ireki diren promozio aukerak baliatzeke". Hala adierazi du tokiko erakundeak prentsara bidalitako oharrean. Bertan azaldu dutenez, Agirrebengoak eszedentzia hartu zuen Laudioko segurtasun arduradun kargua hartzeko, eta hiru hilabete eman ditu zeregin horretan, "Laudioko Udaltzaingoaren gidaritzara eredu aztertzen". Denbora tarte horrek aukera eman dio "hasierako diagnostikoa" egiteari heltzeko, "giza bali-

bide zein azpiegituren aldetik Udaltzaingoan jorratu beharreko lan ildoak zehazte aldera".
"Ezusteke erabakia"
Ainize Gastakak aitortu du erabakiak "ezustean" harpatu duela udal gobernuak, eta "atsekabez" egin beharko diotela aurre. Hala ere, alkateak uste du Agirrebengoak hiru hilabetetan eginiko lana "bikaina" dela eta balio izan duela "oso bide-orri baliagarria" zirriborratzeko Udalak aurrera begira dituen zereginei erantzuteko.
Gauzak hala, egoera bideratzeko aukerak aztertzeari ekin dio udal gobernuak. "Udaltzaingo talde egituratu eta egonkor bat osatzea da gure lehentasuna, beti ere Laudiorako gertuko polizia eredu bat oinarri duela",

azaldu du alkateak. Duela urtebete kargugabetu zuten ordu-ra arte Laudioko Udaltzaingoko buruzagia izandako pertsona, "gertutasunezko polizia lortzerabidean" urratsak ematen has-teko. Orduko hartan, alkateak aldarrikatu zuen "konfiantza eta elkarlana" egon behar direla tokiko poliziaren agintearen muinean eta ordura arte ez zela halakorik egon.
Baina arduradun berria topatzea ez zen erraza izan. Lehen deialdian aukeratutako bi hautagaiek uko egin zioten lanpostuari, "arrazoi pertsonalengatik edota lan baldintzen-gatik", Udalaren hitzetan. Azkenean, azaroan hartu zuen kargua Jon Agirrebengoa Barturenak, ordura arte Deustuko Udaltzain-etxeko buru zenak.

QUICK PC REPAIR

Informatika argi eta erraz

ETXEZ ETXEKO ZERBITZUA

gainkosturik gabe

· Salmenta · Konponketak

· Informatika-ekipamenduen eta STen inguruko prestakuntza ematen dugu negozio eta etxetarako

· Bezeroaren premietara egokitutako fakturen eta tiketen diseinua, eta kudeaketa-programen diseinua

Galdetu PC eta ordenagailu eramangarrien REMOVE PLANARI buruz

Dionisio Aldama 2, AMURRIO · 685 70 19 56 · 945 03 48 12

www.quickpcrepair.es · quickpcrepair@quickpcrepair.es

YANDIOLA

HORTZ KLINIKA LAUDIO

Mediku zentroa RPS: 314/18

Karmen Kalea 13, behe

LAUDIO (Araba)

946 72 31 00

www.yandioladental.com

80 urte zurekin

PADI PROGRAMA

INPLANTEAK

3D ERRADIOGRAFIK

herriz herri

Areta

Gasteiz kalean eraiki nahi duten gasolindegiauren aurka mobilizatu dira berriro

Duela urtebete ekin zioten protestei eta oraindik ere Udalaren erantzunaren zain jarraitzen dutela salatu dute. [Aiaraldea.eus](#)

Testua
Aimar Gutierrez Bidarte

Haserre atera dira kalera Aretako bizilagunak. Duela urtebete ekin zioten Gasteiz kalean eraiki asmo duten gasolindegiauren aurka mobilizatzeari eta, erantzun faltaren aurrean, protestan ateratzeko deia egin du berriro Aretako

Auzo Kontseiluak. Azken urtean Audioko Udalaren partetik erantzunik jaso ez dutela azaldu dute Auzo Kontseiluko kideek: "Udalak pazientzia eskatzen digu behin eta berriro, baina guri pazientzia agortu zaigu". Jakitun dira tokiko-gobernuak negoziazioetan jarraitzen duela gasolindegia eraiki nahi duen enpresarekin, baina au-

zokideek euren kabuz antolatu eta presio egiteko beharra ikusi dute. Hilabete luzeen ondoren, otsailaren 5ean egin dute lehenengo elkarretaratzea. Dozenaka auzokide batu dira mobilizaziora. Balkoietan eskegitzeko banderak ere ateratu dituzte, aldarrikapena ikusgarri eta presente egon dadin Aretako kaleetan.

Aiara

10.504 paneleko zentral fotovoltaikoa eraiki nahi dute Murgan eta alegazioak aurkezteko epea irekita dago

Testua
Aitor Aspuru Saez

Aiarako Udalak berriki jakin izan du Krabelin Solar zentral fotovoltaikoa instalatu nahi dutela Murgan. Eusko Jaurlaritzak berriki egin du publiko ingurumen-inpaktuaren txosten sinplifikatua eta interesdunek 30 egun dituzte alegazioak aurkezteko.

Momentuz, tokiko erakundeak iragarri du dokumenta-

zioa aztertu eta herritarrak zein administrazio batzarrak informatuko dituela eta, egokitzeaz gero, alegazioak prestatuko dituela.

Proiektuaren sustatzaileak

Berez, proiektuaren bultzatzailea Ventaja Solar 13 deituriko enpresa da, baina txostena Enerparc multinazionalarentzat eginda dago (Europar, Australiar edota Indian ditubulegoak). Aipatu beharra dago

badagoela Araban (Gasteizen) abian beste proiektu bat 10.452 panelekoa, Ventaja Solar 8 enpresaren izenean. Berez, Enerparc Energía Solar, Ventaja Solar 8 eta Ventaja Solar 13 enpresek egoitza leku berean dute, Pozuelo de Alarcónen, Madrilen.

Guztira, 5 MW ekoitzi nahi dituzte azpiegitura horrekin eta 10.504 panelen instalazioa aurreikusi dute horretarako. Guztira, 101.704,944 m² okupatuko lituzke plaken parkeak.

Okondo

Okondoko Nekazal Azokan izena emateko epea otsailaren 24an irekiko dute

Produktuak saltzeko baimena eskuratu beharra dago. [Aiaraldea.eus](#)

Testua
Aitor Aspuru Saez

Okondoko Udalak jakinarazi du martxoaren 23an izango dela herriko nekazal azoka eta, aldi berean, ekoizleek parte hartzeko oinarriak ere argitaratu dituzte.

Lehen sektoreko nekazariak eta artisauak otsailaren 24tik martxoaren 7ra arte izango dute tarte eskaera aurkezteko. Herritarren arreta zerbitzuan egin dezakete zuzenean edo inprimakia udal webgunetik des-

kargatu eta aokondo.sac@ayto.araba.eus helbidera bidali dezakete. Baimena eskuratzen dute euren produktuak erakusteko eta legeak jasotzen dituen higie eta osasun baldintzak bete beharko dituzte. Bestalde, baimena lortu duen norbaitek kale egiten badu, justifikatu beharko du. Bestela, ez dute hurrengo urteko edizioan onartuko. Herriko hiru elkarrekin ere aukera izango dute txosna jartzeko eta taloak egiteko tokia ere egongo da.

Artziniega

Artziniegako jaien antolaketa gazte belaunaldi berri baten esku utzi nahi dute

Testua
Aitor Aspuru Saez

Urtarrilaren 16an bildu ziren Artziniegan jaiak prestatzen hasteko. Joseba Vivanco alkateak Aiara Komunikabideari azaldu dionez, asmoa da berehala hasia hurrengo edizioa prestatzen. Udalburuak aipatu du gazte berriak batu direla eta helburua dela jende horrek hartzea bere gain ospakizun antolakuntza, "azken bi

urteetan prestaketan izan diren laguntzarekin". Halaber, Vivanco azaldu du edozein koadrillak edo elkartek aukera daukala Udalarengana jotzeko jadanik egin dituzten ekintzen babesa eskatzeko edota egitasmo berriak abiatzeko. "Deialdi hau ez da herritarrek proposatu ezaten zer nahi duten, baizik eta norberak bere jardura antolatzeko eta tokiko erakundearen laguntza eskatzeko, horretarako baitago jaien aurrekontua".

Aiaraldea

“Hizkuntza eskubideen urraketa eta euskal hiztunekiko tratu txarrak” argitara eramateko txostena garatu du Aiaraldeko Euskalgintzaren Kontseiluak

Testua
Maider Ramirez Martin

Hizkuntza eskubideen urraketa eta tratu txarrak txostena garatu du Aiaraldeko Euskalgintzaren Kontseiluak, 2024. urtean zehar herritarrek bidalitako zein elkarteak berak identifikatutako kexa eta salaketak bilduta.

Hogei salaketa baino gehiago jaso dituzte herritarren partetik eta hainbat mota bereizten dira: “erdara hutsezko kartelak, euskara baztertzen duten afixak eta erdaratik euskarara akatsez beterik edo kalitate oso eskasarekin itzultakotestuak izan dira gehien salatu diren kasuak”. Dena den, adierazi dutenez, badira are larriagoak diren beste kasu batzuk ere.

Amurrioko Udala

Amurrioko Udalak jasotako salaketa kopurua azpimarratu du Kontseiluak txostenean eta Udal Buletinaren kasua bereziki larria dela aipatu dute. Azaldu dutenez, buletinaren “sare sozialak osoki erdara hutsez izan ditu salaketa publikoa egin den arte. Paperezko edizioan, euskara azaletik desagerrarazi da, gutxienez ale batean, ohikoa izan da euskarazko testuak akatsekin agertzea eta

Euskara Planari eta Euskararen Legeari muzin eginez ez da bermatu informazio guztia euskaraz irakurri ahal izatea”. Horren aurrean, Udalaren Euskara Batzordearekin eta euskarazinegotziarekin bildu zen Kontseilua, eta sare sozialak elebidunak izatera pasaziren geroztik, baina bestelako arazoei ez zitzaion irten biderik eman. “Euskararen kontrako erasotzat” jo du, baita ere, Euskalgintzaren Kontseiluak Udalak dirulaguntza kendu izana Aiaraldea Komunikabideari eta eurekin gaiaren inguruan biltzeko prestutasunik adierazi ez izana. Gainera, Euskara Alorreko aurrekontua murriztu izana eta Eusko Jaurlaritzak aholkatzen duenetik nabarmen baxuagoa izatea ere leporatu dio Kontseiluak Amurrioko Udalari.

Beste hainbat eraso

Amurrioko Udalaren kasuaz gain, beste udal eta erakunde batzuen jarrerak ere salatu ditu Aiaraldeko Euskalgintzaren Kontseiluak txostenean. Esaterako, “Orozkon antolatutako antzerki ziklobatean euskara erabat baztertu zela, euskarazko ekintza bakar bat bera ere programatu gabe” edo Urduñako eta Laudioko udal udalekuei lotutako auziak. Hala nola Urduña-

ren kasuan, zerbitzua euskaraz eskainiarren, zenbait begirale gaztelaniaz mintzo zirela, edo Laudio, “umeei zuzendutako eskaintza bat erdara hutsezkoa zela salatu zuten herritarrek”.

Urduñako Bihotza Konpartsak otxomaioetan izandako jarrera ere salatu dute, bere txosnan euskara “sistematikoki” baztertu dela eta, modu horretan, txosnen arautegia urratu dela nabarmenduta.

Laudioko zenbait establezimendutan ikusitako “euskararekiko tratu txarrak” salatzen dituzten mezuak ere jaso ditu Kontseiluak, hala nola herriko plazako arkupean kokatuta dagoen Vital Fundazioaren hizkuntza eskolan, non euskara ez den agertzen ez errotulazioan ezta ikusgarri dagoen informazioan ere.

Lanean jarraitzeko beharra

Txostenean bildutakoak Aiaraldean 2024an jazo zuten hizkuntza eskubideen urraketa bakarrak ez direla dio Kontseiluak eta, ondorioz, “lanean jarraitzeko beharra” aldarrikatu du. Eskerrak ere eman dizkiete lagundu duten herritarrei eta inplikazioa eskatu eragile zein erakundeei, “euskararen biziberitzea, normalizazioa eta hizkuntza eskubideen errespetua xede”.

Arabako Txakolinak Pinot Noir eta Cabernet Franc mahats barietateak gehitu ahalko ditu ekoizpenera

Hondarribi Zuri eta Hondarribi Beltz barietateak dira nagusi. Aiaraldea.eus

Testua
Maider Ramirez Martin

Arabako Txakolina Jatorri Izendapena osatzen duten zortzi upategiek beste bi mahats barietate baliatu ahalko dituzte orain ekoizpenean: Pinot Noir eta Cabernet Franc. Araudiaren baldintzen plegua berrikusi dute horretarako, egokitzea eta eguneratzea beharrezkoa zela iritzita.

Hala adierazi dio Mariano Alava Arabako Txakolinako presidentek Aiaraldea Komunikabideari, eta azaldu du bi barietate horiek gehitzeak ez duela esan nahi hemendik aurrera ekoizpenean ezin bestean erabiliko direnik, baizik eta horretarako aukera zabalik dutela orain txakolindegiek.

Izan ere, azken urteetako klima-aldaketak eragin zuzena izan du Arabako Txakolinaren uztetan, mahastien ziklo-begetatiboa aztoratu duelako. Hortaz, beste baldintza batzuetan ondo erantzuten duten barietate gehiagori irekia egoteak la-

saitasuna dakarkie ekoizleei. Gainera, merkatuaren eskari posibleei erantzuteko aukera ere emango die.

Dena den, ez dugu ahaztu behar Hondarribi Zuri eta Hondarribi Beltz mahats barietateak direla Aiaraldeko txakolindegietan nagusi, eta ardoaren %80 osatu behar dutela gutxienez, eta ekoizleren batek barietate hauek txertatu nahi izanez gero, gainontzeko %20 horren baitan egin beharko lukeela.

Alavak azaldu duenez, “Jatorrizko Izendapenaren araudian edozein aldaketa gehitzea beti da prozesu nekeza”. Duela urtebete hasi ziren pleguaren gaineko aldaketak proposatzen, baina hainbat dira igaro beharreko galbaheak: “Eusko Jaurlaritza, Madril, Bruselas... Hainbat agentek eman behar dute onarpena, alegaziorik egin gabe, egokitzapenekin aurrera egin ahal izateko”. Nolanahi ere, baikor agertu da presidentea, eta moldaketek aurrera egingo dutela ziur dago, “oso zuhurrak” izan baitira.

aiara.ekiola.eus

Aiara
Amurrio
Artziniega
Laudio
Okondo

Energia-kooperatiba bat, familien eta gertuko negozioen behar guztiak betetzeko.

Sortu zure eguzki-energia, garbia eta berriztagarria, kostu-prezioan.

Erabaki kolektiboak hartzen dituen komunitate baten kudeaketan parte hartu.

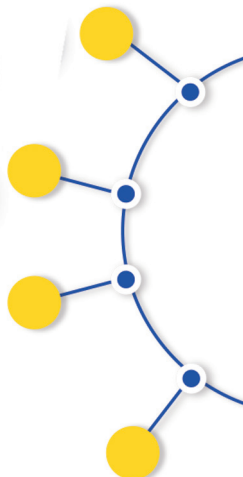
GURE HARANA, GURE ENERGIA

INFORMAZIO-SAIOAK

AMURRIO: Otsailaren 19an, asteazkena, Katekesiaren Aretoan, 18:00etan.

LAUDIO: Martxoaren 5ean, asteazkena, Kasinoan, 18:00etan.

Etorri zure azken fakturarekin eta zure neurrira egindako txostena eskuratu.

erreportajea

Amurrion eta Urduñan Santa Ageda bezperako protagonistak gazteak dira. Urtez urte herriz herri eta baserriz baserri aritu dira eskean bi udalerrietako kintoak. Aurten 2007an jaioetakoek hartu dute haien gain tradizioa bizirik mantetzearen ardura.

Aiaraldeko gazte belaunaldi berriak heldu dio kintoen tradizioari

EGUN LUZEA IZAN ZUTEN OTSAILAREN 4A AMURRIOKO KINTOEK, GOIZETIK GAUERA ARTE ARITU ZIREN KANTUAN. **MAIALEN EGI**Ak **ETA KATTALIN MONTEJO**K TRADIZIOAREN NONDIK NORAKOAK AZALDU DITUZTE.

Testua eta argazkia
Txabi Alvarado Bañares

Nola ospatu zenuten Agate Deunaren bezpera eguna?

Maialen Egia: Otsailaren 4a mezarekin hasi genuen. Amurrioko parrokian elkartu ginen kintako kinto guztiak goizeko 7:30ean. Ondoren taldetxoetan banatu eta Amurrioko herri eta auzoetara hurbildu ginen kantuan, baita Aiarako zenbait herritara ere: Maroño, Izoria, Baranbio, Lezama, Saratxo... inguruko guztietara. Etxe guztietan atea jo eta kintoen kantua abestu genien auzokideei. Horren truke dirua edota janaria eman zizkiguten. Azkenik, San Anton plazan elkartu ginen kinto guztiak, bai gurasoei, bai herritar orori, azken kantua eskaintzeko.

Baina kintoen tradizioa ez duzue egun bakar batera mugatuko.

Kattalin Montejo: Santa Ageda bezperan ez ezik, otsailaren 14rako ere, egun osoko egitaraua prestatu

dugu. Goizean ikastetxez ikastetxe arituko gara kantuan. Arratsaldetik aurrera, ordea, Patxangoi Elektrotxaranga eta Zutik erromeria izango ditugu herriko plazan. Festa amaitzeko DJ-a izango dugu ere.

Gazte asko zarete aurtengo kintan. Nola antolatu zarete ohitura mantentzeko?

M.E.: 130 kinto gara Amurrion 2007an jaioak. Duela bizpahiru hilabete hasi ginen entseguenkin. Hor Marcosen izena eta lana azpimarratu beharrean gaude, bera izan da entseguetan gidatu gaituena makilak nola erabili irakatsi diguna. Meritu handia dauka bere lanak.

K.M.: Lagun talde eta kuadrilla ugarik osatzen dute gure kinta. Kuadrilla bakoitzetik bi ordezkari izendatu ditugu, eta ordezkari horien artean antolatu ditugu bi egunak, otsailaren 4a eta 14a. Bertan zehaztu dugu, lanak nola banatu, zer egitarau prestatu...

Zer da zuentzako kinto izatea?

M.E.: Jai hutsa izatetik urrun, tradizio bat jarrai-

tzea da guretzako. Gure aitonak soldaduska egin aurretik herritik kantuan aritzen ziren guk orain egiten dugun modu berean. Guretzat ohore handia da tradizioa jarraitzea.

K.M.: Bai, guretzako ohorea da hau, eta espero dugu urte luzez tradizioak irautea.

“Ohorea da kintoak izan eta tradizioari eustea”

“Guri dagokigu ohiturak bizirik mantentzea, bestela galduz joaten dira”

MAIDER LEKANDA, XABIER MENDIBIL ETA MARTINA OTEO URDUÑAKO KINTOAK DIRA ETA KANTU-ESKEAN ATERA ZIREN IRAGAN OTSAILAREN 1EAN, HIRIKO KALE ETA HERRIETAN BARRENA.

Testua eta argazkiak
Aimar Gutierrez Bidarte

Nola ospatu duzue Urduñako kintoek Agate Deuna bezpera?

Maidar Lekanda: Urduñako kintoak otsailaren 1ean atera ginen kantuan, Agate Deuna bezperaren aurreko larunbatean hain zuzen ere. Goizeko 8:00etan Foru Plazako piloia inguruan elkartu ginen, eta piloiko hagan ikurrina eskegi genuen. Jarraian, Urduña inguruko herrietara joan ginen abestera. Arratsaldean Foru Plazan elkartu ginen berriz, hiritik abestu, bazkaldu eta festan jarraitzeko.

Zer garrantzia du zuentzat kinto izateak?

M.L.: Egun oso garrantzitsua da guretzat. Azken finean, honelako ohiturak mantentzea garrantzitsua da.

Xabier Mendibil: Euskal Herriarentzat ohitura garrantzitsua da. Guri dagokigu ohiturak bizirik mantentzea, bestela galduz joaten dira.

Martina Oteo: Gure gurasoek egindako ohitura jarraitzea oso gauza polita da.

M.L.: Oso eskertuta gaude egun hauek bizitzeko aukera izateagatik.

Baina Kintoen lana ez duzue egun bakarrera mugatu.

M.O.: Martxoaren 22an festa handia egingo dugu Urduñan. Eskualdkeo gainerako herrietatik pertsona asko etortzea espero dugu, ohikoan bezala. Egun oso handia da, ez bakarrik urduñarontzat. Larunbatean egin bezala kantuan aterako gara, baina batukada baten laguntza izango dugu ere. Foru Plazan konzertuak antolatu ditugu gainera: Loza NDP, Altxaporru Erromeria eta DJ Delgarro.

erreportajea

Solasaldi zikloa, Urduñako osasuna guztion artean zaintzeko

Urduñako kontsultegiko osasun-langileek solasaldi zikloa abiatuko dute; hilabete bakoitzeko hirugarren asteazkenean Alondegian elkartuko dira herritarrekin osasunari lotutako kezkak eta zalantzak komunitatean lantzeko eta pazienteen ahalduntzea bultzatzeko.

Testua eta argazkiak **Aimar Gutierrez Bidarte**

Herritarrengana hurbildu eta hauek ahalduntzeko solasaldi zikloa abiatuko dute datorren astean Urduñako Kontsultegiko osasun-langileek. Hilabete behin, osasunari lotutako gaien inguruan mintzatuko dira, Alondegian horretarako zabalduko duten elkarrizketa espazioan.

Ez dira hutsetik hasi. Aurretik ere egin izan dituzte horrelako saioak Urduñako osasun zentrotik sustatuta. Hala nola, bihotz-biriketako bizkortze ikastaroak eskaini dituzte baita eutanasiari eta aurretiazko borondateei buruzko solasaldi eta foroak ere. “Orain modu programatu eta jarraituagoan heldu nahi diogu dinamikari”, azaldu dio Aiaraldea Komunikabideari Jon San Miguel Urduñako medikuak. “Medikuntza familiarra eta Komunitarioa da gure espezialitatea, ezinbestekoa zaigu komunitatea ezagutzea eta harekin elkarlanean aritzea. Honek aukera eskaintzen digu patologiei eta arazoei aurre hartzeko”.

Galdetegia abiapuntu

Duela hilabete batzuk galdetegia egin zuten Urduñako Uda-

laren laguntzaz, herritarren artean osasun arloari lotutako interesa sortzen zuten gaiak identifikatzeko asmoz. Udalak ez ezik, Loraldia elkarteak kideek eta Urduñako Herri Ikastetxeko guraso elkarteak ere modu aktiboan parte hartu zuten. Izan ere, ez dute erretiratuentzako eskaintza sortu nahi, osasun zentroko erabiltzaile guztien mesedetara egongo den solasaldi zikloa baizik.

Galdetegiaren bidez intereseko gaiak ez ezik, solasaldien maiztasuna eta nolakotasuna zehaztu zuten ere. “Ez dira hitzaldiak. Ideia da herritarrekin kezkak eta esperientziak elkarbanatzea. 20-30 minutuko azalpen teoriko edo teknikoagoak, solasaldi eta mahainguruarekin uztartu nahi ditugu. Eztabaida modukoa sortu, gai desberdinei buruz hitz egiteko”, azpimarratu du San Miguelek.

Lehenengo saioak

Otsaila, martxoa eta apirila froga pilotua egiteko hilabeteak izango dira. Lehenengo hiru hilabete horietan ekimenaren harri neurtu eta dinamika finitzen joango dira. Hiru gai landuko dituzte lehenengo saio horietan: insomnia, aurretiazko borondateen dokumentua eta eutanasia, eta, azkenik, artrosia.

erreportajea

Hilabeteko hirugarren asteazkenetan egingo dituzte saioak, Urduñako Alondegiko areto nagusian. Gauzak horrela, otsailaren 19an izango da lehen solasaldia, martxoaren 19an bigarrena eta apirilaren 9an (Aste Santua medio) hirugarrena. Maia-tzean geldialdia egingo dute Otxomaioekin ez kointziditzeko, eta uda sasoian berriz ekingo diote ohiko zikloari.

Kontsultorioko osasun-langileek propio dinamizatuko dituzte saioak. “Beharren arabera ere moldatuko gara. Adibidez, herriarrek bizkarreko minaren inguruko saio bat egin nahi badute, fisioterapeuta bat lotuko genuke. Guk ez dugu figura hori Urduñako Osasun zentroan, baina ahalko genuke kanpotik ekarri”, azaldu du San Miguelek.

Helburuak

Osasun gaiak kontsultegitik ateratzea dute helburu dinamika berri honekin, bai eta herriarrek ahalduntzea gai garrantzitsuen aurrean egin dezaketeko

Otsailaren 19an egingo dute lehen saioa, Alondegian. Bertan insomnioaren gaia landuko dute

naren inguruan. Osasun Zentroko baliabideak ahalik eta gehien optimizatzea da Urduñako osasun-langileen asmoa, eta kontsultegira datozen pazienteak informatuta mantentzea. Autozaintzetan sakontzea ere badute helburua, eta osasunari lotutako mitoak eta ideia faltsuak alboratzea ere bai.

Zubi lana

Solasaldi zikloak zubi lanak egingo ditu hiritarren eta Osasun Zentroaren artean. Azken urteetan langile askok erretiroa hartu eta kontsultegiko plantilla gaztetu egin da. “Gaur egun lanean gaudenak berriak gara ia gehienak, honek balio dezake guk hiria eta hiritarrak hobeto ezagutzeko. Ez dezatela pazienteek pentsa Osasun Zentroko lau hormetara mugatzen garela soilik”.

Zubi lan hori ez dute solasaldietara mugatu nahi soilik. Osasun gaiei lotutako interesa eta horiek lantzeko elkarlana hirian dauden osasun-arazoak

“Komunitatea landuz gero, pazienteak gutxiago etorriko dira kontsultegira. Komunitatean elkarri laguntzea da gure langintza”

identifikatzeko bide izatea nahi dute ere. “Adibide bat jartzearen. Bizkarreko minari buruzko saio batetik, atera daiteke hirian dauden oinezkoen pasabideetako lur irristakorraren gaineko kezka. Arazoa non dagoen identifikatu eta hori aldatzeko baliabideak jartzea ere osasuna da”.

Honekin batera hiriko osasun aktiboen mapeoa egin nahi dute ere. “Jubilatuen etxea, parke bat, igerilekua... osasuna hobetzeko baliatu dezakegun azpiegitura oro da osasun aktiboa. Hirigunetik La Muerara dagoen bidea izan daiteke bat, adibidez. Komunitatearekin aktibo horiek ezagutu nahi ditugu, baita egon daitezkeen aktibo negatiboak identifikatu ere”, aldarrikatu du San Miguelek.

Funtsean komunitatea lantzea da Urduñako osasun-langileen asmoa eta nahia: “Komunitatea landuz gero, pazienteak gutxiago etorriko dira kontsultegira. Komunitatean elkarri laguntzea da gure langintza”.

erreportajea

Tokiko diseinatzaileak alfonbra gorrian dir-dir

Goya Sarietako alfonbra gorria zeharkatu dute Mikel Lazkano arropa diseinatzaile orozkoarraren eta Mederi Ferreño bitxigili audioarraren sorkuntzek, Miren Gaztañaga aktorearen azalean.

Testua eta argazkiak **Almar Gutierrez Bidarte**

Zinema sariketa hutsa baino askoz gehiago dira Goya Sariak. Zineak bezainbesteko protagonismoa hartzen dute bertan gizarte zeharkatzen duten beste hamaika kezka eta kontuetek. Gauza guztien gainetik zerbait zeresana sortzen badu, alfonbra gorriko estilismoa da.

Zinemako izarren topaleku dira Goya Sariak. Eta izarrek dir-dir egiteko mimoz eta tentuz aukeratutako jantzi eta osa-

garrien beharra dute. Moda desfile erraldoia dira Goya Sariak funtsean. Aktoreak, zuzendariak, ekoizleak, musikariak... ikusten ditugu belus gorriaren gainean lirain, hamaika diseinatzailearen lana dotoreziaz erakutsiz, zinemaren eskaparate erraldoian.

Mundu mailako diseinatzaile laudoriatuenen lanak bildu ohi dira Goya Sarietako galan, eta aurtengoa Aiaraldeko bi izen propio batu dira festara: Mikel Lazkano orozkoarra eta Mederi Ferreño audioarra.

Mikel Lazkano eta Mederi Fe-

reño diseinatzaileen lanek Aiaraldetik Granadara bidaiatu eta Miren Gaztañaga akotzearen azalean zeharkatu dute Goya Sarietako alfonbra gorria. Tokiko sortzaileek ehundutako elkarlan sarearen adibide garbia. Gaztañagak fikziozko film labur onenaren saria eskuartzeko aukera zuen Betiko Gaua pelikularen lantaldearekin jo behar zuen otsailaren 8ko Goya Sarietara. Sari banaketa ekitaldirako gonbidapenak buruhauste berria ekarri zion aktore aiaraldearrari; alfonbra gorrian zerekin distira egin. Nerea lagun eta

Mikel Lazkano eta Mederi Ferreñoren sorkuntza lanek Goya Sarien alfoonbra gorria izan dute eskaparate

sortzailearen aholkutik tiraka egin zuen topo Mikel Lazkano diseinatzaile orozkoarraren *Beneath* bildumako jantziekin. Urteak daramatza Lazkanok Londreseko moda munduan murgildurik, egun luxuzko arropa markajasangarri batentzat egiten du lan.

Behin jantzia aukeratuta, osagariak bilatzeari ekin zion Miren Gaztañagak, eta orduan ere ezinbesteko izan du Nerea Iglesiasen aholkua. Mederi Ferreño bitxigile audioarraren belarritako eta eskumuturrekoak eramandu Mirenek Granadara.

erreportajea

Mederiren *Osane* belarritako enblematikoak eta *Mimosa* bilduma berriko eskumuturrekoa hain zuzen ere.

Elkarlana

Londresen dagoen Mikel Lazkanorekin harreman eta koordinaziorako Lazkanoren familia giltzarri izan da Miren Gaztañagarentzat. “Asko lagundu naute Mikelek sorturiko jaka nire eskuetaraino iritsi zedein”, azaldu dio Gaztañagak Aiaraldea Komunikabideari. Teresa Larraza Mikelen izebaren papera gorai patu du Gaztañagak: “Izugarri lagundu nau jantzia nire neurri- ra ekartzen, eta ni eroso sentiarazten. Mikel ere, distantziatik, oso adeitsua izan da une oro”.

Mederirekin hartu-eman bi txigileak Laudioko Nerboi kalean duen denda-tailerrean egin du Arakaldoko aktoreak. Aukeratutako diseinuaren gainean urre mota desberdinak frogatu dituzte, Goya Sarietara menturatu aurretik. Mederiren tailer- rera bertaratu eta sortzaileen arteko sintonia onaren lekuko izateko aukera izan zuen Aiaral- dea Komunikabideak.

Institutuan elkarrekin ikasitakoak dira Mederi eta Mikel. Miren Gaztañagak eskaini dien aukera hau berriz topo egitea izan da elkar miresten duten to- kiko bi artistentzat.

Goya Sarietan

Egin beharrekoak eginda; jaka, belarritako eta eskumuturrekoak jantzita, Goya Sarien alfonbra gorritik paseatzeko unea iritsi zitzaion Miren Gaztañagari iragan otsailaren 8an. Estreinako aldia zuen Gaztañagak Goya Sarietan, eta “oso esperientzia dibertigarria” izan dela aitortu dio Aiaraldea Komunikabideari: “Familia baten modura egin dugu bidaia *Betiko Gaua* lantaldeko kideok, eta horregatik esperientzia oso berezia izan da. ‘Banbalinen’ atzean zer gertatzen den ikusteko aukera izan dugu”.

Gaztañagarekin batera Sagar- doy anaiak eta Sumendi Filmak, Galapan Productions eta Ikusgarri Films ekoiztetxeetako kideak izan dira Granadan. Eneko Sagar- doyren estreinako zuzendari lanak ez du Goyaren estatutxo- rik jaso, baina bizitako experien- tziari esker ez dira Euskal Herri- ra esku hutsik itzuli.

Mikel Lazkanok eta Mederi Ferreñok ere nekez ahaztuko dute Goya Sarien 39. edizioa, haien sorkuntzek mundu mailako es- kaparatea izan dute eta.

Goian Mederi Ferreño eta Mirne gaztañaga Goya Sarietarako bitxiak aukeratzen. behean Mikel Lazkanoren sorkuntz alanak. Aiaraldea.eus / Mikel Lazkano

erreportajea

MEDERI FERREÑOREN (LAUDIO, 1993) BELARRITAKOAK ERAMAN ZITUEN MIREN GAZTAÑAGAK GOYA SARIETAKO ALFONBRA GORRIAN. BITXIGILE LAUDIOARRAK TAILERREKO ATEAK ZABALDU DIZKIO AIARALDEA KOMUNIKABIDEARI, BELARRITAKO ETA ESKUMUTURREN SORTZE PROZESUAZ HITZ EGITEKO.

Instagram: mederiferreno_

Miren Gaztañagak zure belarritako eta eskumuturrekoak erakutsi ditu Goya Sarietan. Nola jaso zenuen Mirenen deia?

Konfiantzazko lagun baten bidez egin genuen harremana, Goya Sarietarako bitxien bila zebiltzala esan zidan. Nire Instagrama arakatzen egon ziren eta nik egindako deisinu batez maitemindu egin zela komentatu zidan. Kasualitatez diseinu hori *Osane* belarritakoak ziren, nire lehenengo diseinua.

Miren telefonoz jarri zen nirekin harremanetan. Lehenengo unetik izugarrizko konfaintza eta berotasuna transmititu zizkidan. Oso atseгина da horrelako jendearekin lan egitea, erraztasunak besterik eskaintzen ez dizkizun jendea.

Goya Sarietarako hiruegun falta zirela dendara hurbildu zen. *In situ* ikusi zituen *Osane* belarritakoak eta argi geratu zen horiek eramango zituela Granadako galara. Behin diseinua aukeratu-

ta, ekoizpen prozesuan murgildu nintzen. Urre mota eta tamaina desberdineko piezak egiteari ekin nion, Mirenek proposenak aukeratzeko.

Zer dute berezia *Osane* belarritakoek?

Olatu nire lehenengo bildumaren parte dira *Osane* belarritakoak; nire bitxigintzako piezarik enblematikoena. Oso harro nago pieza honetaz, lan handien emaitza da. Nire izaeraren parte

da, unibertsitateko tesiaren eta gaur egungo lan artistikoaren arteko zubia irudikatzen du. Material organikoekin dago egina, 3D inprimagailuen bidez. Urreogia ere birziklatua da. Garrantzia berezia ematen diot material jasangarrien erabilerari. Gainera, edozein aurpegira ondo moldatzen den belarritakoa da. Jendea oso pozik dago emaitzarekin.

Belarritakoak eskumuturreko batekin konbinatu ditu Mirenek.

Osane belarritakoak nire lehenengo sorkuntza izan zen; Mirenek Goya sarietara eramane duen eskumuturrekoa, aldiz, oraindik kaleratu ez dudane nire azken lana. *Mimosa* izeneko bildumako pieza homonimoa da. Bilduma berri honetan loreetan inspiratu naiz, bereziki Viktoriar Aroan loreek zuten esanhaia aztertu dut. Inprimatzerako orduan, formari ere arreta gehiago eskaini diot; formetan ñabardurak bilatuz.

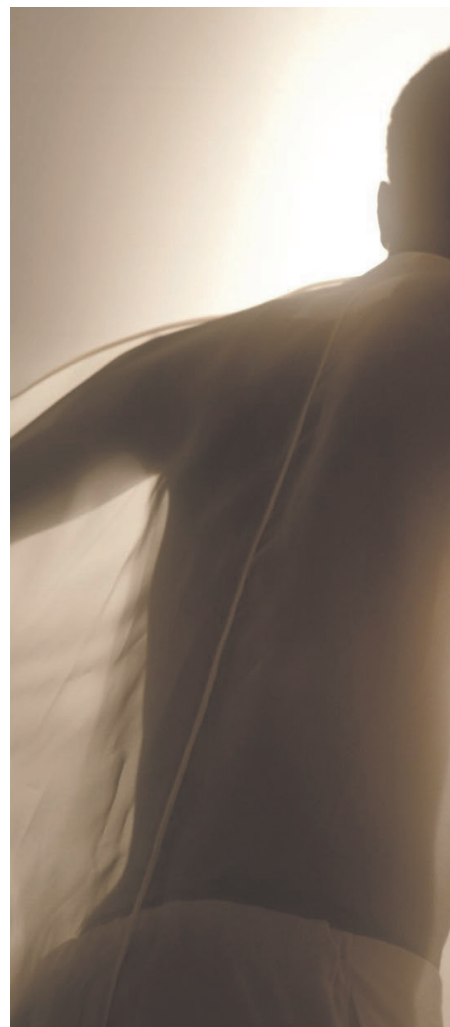
Miren iritsi arte ez neukan argi eskumuturrekoa nolakoa izango zen, nola prozesatuko nuen. Miren funtsezkoa izan da piezaren azken soluzioa topatzeko eta eskumuturrekoa behin betiko egikaritzeko.

Erlojuaren kontrako lasterketa izango ziren azken egun horiek.

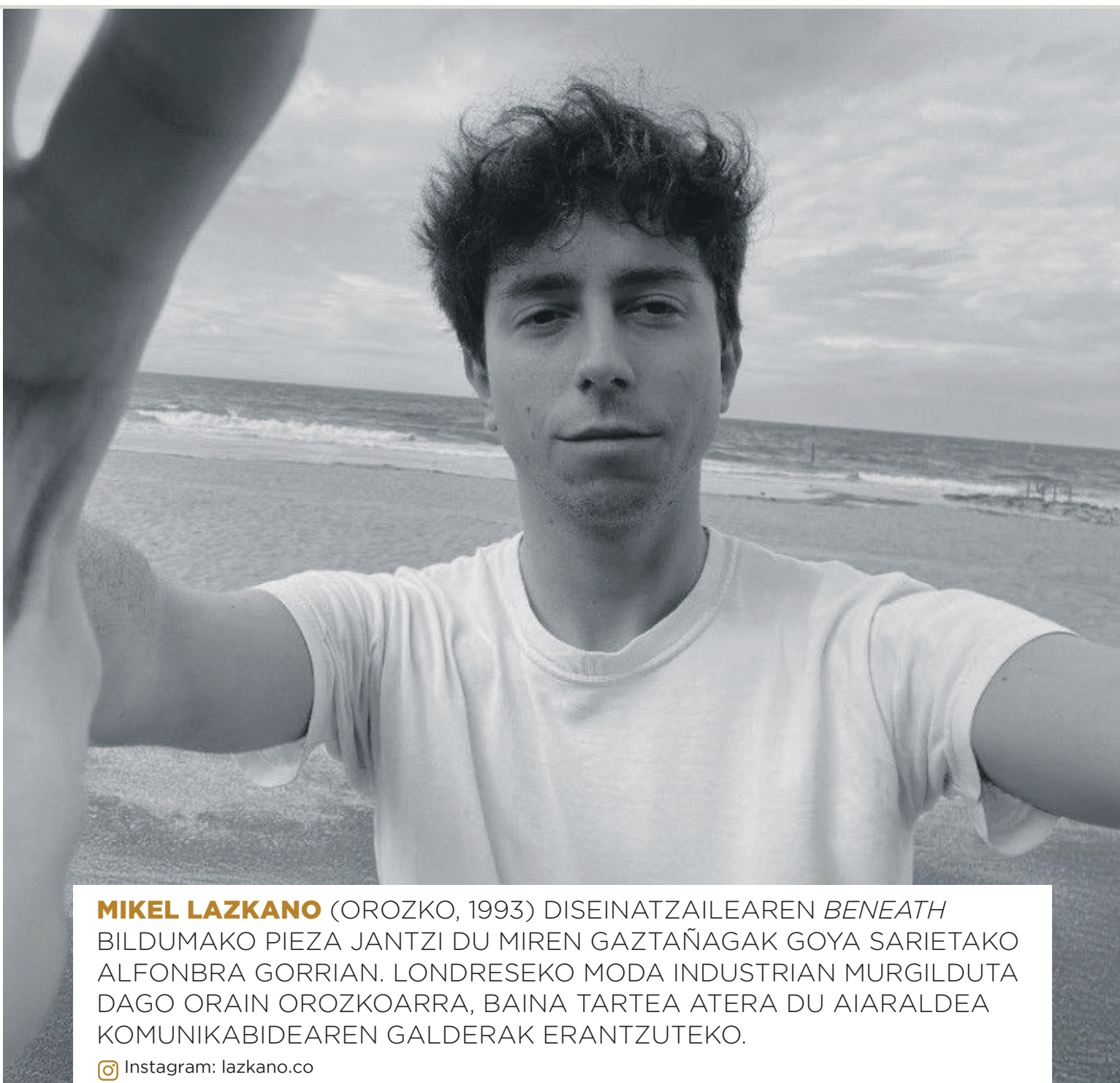
Erlojuaren kontrakoak bai, baina oso inspiragarriak. Burugorria naiz, eta lortu dut bilatzen nuen emaitza. Niri gehien gustatzen zaidana ideia finko batekin datorren norbaitekin lan egitea da. Eta Mirenen kasua horrelakoa izan zen. Mirenek presentzia nahi zuen, eroso sentitu. Horrek asko lagundu ninduen nire lanaren zentzua pentsatzeko orduan. Zerbait handia izan behar zuen, baina arina aldi berean; Mikelen jakako uhin eta tolesduren artean galduko zena. Izan ere, Mikelen artelanari ez nion protagonismoa kendu nahi; hori bai dela pieza ederra!

Zer suposatu du Mikelekin esperimentzia konpartitzeak?

Mikel Lazkanoren jantzia eramango zuela esan zidanean, ezin sinetsirik nengoen. Nik Mikelekin ikasi dut, oso harreman ona izan dugu elkarrekin beti. Niretzako laudorioa da Mikelen jantzi bat laguntzea nire bitxien bidez. Mikel nire erreferentia da modaren munduan. Konstantziaren eta aurrera egitearen erudizat daukat. Mikelen jantziak behar nuen inspirazioa ekarri dit, nire lanarekin bukatzeko.

erreportajea

MIKEL LAZKANO (OROZKO, 1993) DISEINATZAILEAREN *BENEATH* BILDUMAKO PIEZA JANTZI DU MIREN GAZTAÑAGAK GOYA SARIETAKO ALFONBRA GORRIAN. LONDRESEKO MODA INDUSTRIAN MURGILDUTA DAGO ORAIN OROZKOARRA, BAINA TARTEA ATERA DU AIARALDEA KOMUNIKABIDEAREN GALDERAK ERANTZUTEKO.

Instagram: lazcano.co

Miren Gaztañagak zuk sortutako jantzi bat eraman du Goya Sarietako galan. Nola jaso zenuen Mirenen deia?

Miren nirekin harremanetan jarri zen lagun bat dugulako komunean. Lagun horrek eta biok duela urte asko ezagutu genuen elkar, Laudioko musika eskolan. Batetik, hunkitu egin ninduen Gaztañagak nik diseinutako zer bait jantzi nahi zuela esan zidanean; eta, bestetik, zer pentsa ere eman zidan, komunitatea lantzearen garrantiaz. Elkarlan hau komunitate sortzailea konektatuta egotearen emaitza delako (eskerrik asko, Nere).

Nolakoa da Mirenek erakutsiko duen jantzia? Zeintzuk dira bere ezaugarriak? Jantzia bilduma zabalago baten parte da?

Mirenek nire *Beneath* (behean) bildumako piezak jantziko ditu. Bilduma horrek geruzen kontzeptua aztertzen du —fisikoak zein

metaforikoak—, jantzien gainazalaren azpian dagoenari arreta jartzen dio. Denboraren, grabitatearen eta ukimenaren ideietan errotuta dago, eta, bildumak jostunaren zehaztasuna eta erosotasunaren gozamina orekatzen ditu: “etxeko jantzi hedonistaren” ikuspegia proposatzen du.

Ikuspegi honek gardentasunaren eta opakutasunaren arteko elkarriketa ekarri zuen, neurrira egindako artile-caxmirezko kanpoko arropa zetazko chifonarekin eta nahastuz. Pieza bakoitzak bere sorreraren istorioa kontuan hartzera gonbidatzen du: nork egin zuen, non eta nola, kontsumo gogoetatsua sustatuz moda azkarreko panorama batean.

Nolakoa izan zen piezaren sortuntza prozesua?

Barruko eraikuntzan eta xehetasun harrigarri eta intimoan arreta jarritz dago diseinatuta; hala nola, bildumak jantzen due-

nari gonbidapena egiten dio uki-menaren eta kontenplazioaren arteko konexiora, zetazko organza gardeneko poltsikoetan, esate-rako. Mozketa, ehuna eta proportzioa lehenesten ditu eta material bakoitzaren propietateak ulertzeko eta optimizatzeko diseinu-prozesuak zehatzera eramaten du esperimentazioa, fabrikazio-maketak garatuz.

Urteak daramatzazu Londresko moda munduan murgilduta. Nolako esperientzia ari da izaten?

Londresera etorri nintzenean nire helburua industriari murgiltzea zen, maila profesionalen gaitasunak garatzea eta hesiak haustea. Aukerei dagokienez, modaren industriaren epizentro batean egoteak sare horren barruan hazteko aukera ematen du, bereziki, zure helburua sare horren parte izatea bada.

Londresen egotea bikaina da,

industriako loturak alde batera utzita, hiri benetan xarmagarria da, zaharra eta berria, super-hiriaren eta basoaren nahasketa bikaina duena, gainera.

Maila pertsonalagoan, uste dut zer ekarriko zidan jakin gabe Londresera joateko arriskua hartu izanak orain arte bizi izan dudana hazkunde pertsonal handiena bultzatu duela. Atzerrira joan izanak konfiantza areagotu zidan. Horregatik halako erabaki bat hartzeko beldurra izan dezakeen edonori gomendatzen diot salto hori egitera eta horrek nora eramango duen ikustea.

Zer lan edo proiektu duzu orain esku artean?

Gaur egun, luxuzko marka iraunkor ingeles batean ari naiz diseinatzaile lanetan. Lana oso teknikoa da, arreta handia jarri behar zaio material guztiek duten ziurtagiriei, besteak beste, kontuan hartuta hornitzaileak.

kultura

“Rapa agertu zen lehenago nire bizitzan eta gero etorri ziren klase-kontzientzia eta poesia”

AIXA BALLESTEROS (Urduña, 1998) ERIZAINA DA IKASKETAZ, BAINA IAZ BIDE PROFESIONAL HORI ALDE BATERA UTZI ETA MADRILERA JOAN ZEN BIZITZERA, DANTZA URBANOAN FORMAKUNTZA JASOTZEKO HELBURUAREKIN. PROIEKTU ARTISTIKO EZBERDINETAN MURGILTZEKO AUSARDIA EMAN DIO HIRIAK, ETA HORREN ONDORIO DA URRIAN PLAZARATUTAKO *MI COCINA ES DE BUTANO* POEMA LIBURUA.

Testua **Maider Ramirez Martin**
Argazkiak **Samuel Carrasco**

Erizaintza ikasketak egin zenituen, baina iaz Madrilera joatea erabaki zenuen, dantza urbanoan formatzeko. Bertan zaudela ere kaleratu duzu liburua. Madrilek eman al dizu zure sen artistikoa esploratzeko bidea?

Bai, hori da, iaz etorri nintzen Madrilera, nire proiektu nagusia dantza urbanoa da eta horregatik etorri nintzen hona. Baina egia da hiri honetan gero eta diziplina artistiko gehiagoekin nagoela kontaktuan eta horri esker ausartu naiz proiektu desberdinak egitera. Liburuan bertan agertzen da nire bizi-aldaketa eta sentitzen dudana “arte beharra”.

Urrian ikusi zuen argia liburuak. Nolako izan zen sormen prozesua? Liburu batean bilduko zenituela pentsatzen idatzi zenituen poemak? Edo denboran zehar idatzitako poemak berreskuratu eta bildu dituzu?

Ni betidanik idazten dut, oso txikitatik hasi nintzen idazten, beharretik. Azken urte honetan izugarritzko aldaketak eduki ditut: pisu eta pisukide berriak, hiri berria, lagun berriak... Gainera, niretzat dantza urbanoa berria da ere bai, ez nuen ia inoiz formakuntza eduki. Aurretik euskal dantzari ibili naiz, baina hori zen nire esperientzia bakarra, eta hemen Madrilen sartu naiz formakuntza profesional batean ero-eroan. Orduan, emozionalki gauza asko eta desberdinak sentitu ditudanez, asko idatzi egin nuen kurtsoan zehar. Udan,

idatzitako guztia irakurri nuen eta erabaki nuen liburua egitea nire bizitzako prozesu hau nolabait erregistratuta geratzeko. Probatzearren egin nuen, ez nekien zein izango zen azken emaitza.

Mi cocina es de butano da liburuaren izenburua, niri zuzenean langile-klaseko familia baten sukaldea da burura datorkidana. Langile identitateak eta prekaritateak badute protagonismorik poemetan, ezta?

Bai. Nire familia langile-klasekoa da, Galiziatik etorritakoak. Txikia nintzenean ikusten nuen lagun batzuk bitrozeramika, berogailua eta etxeko horma garbiak zituztela eta flipatu egiten nuen. Horregatik erabaki nuen izenburua hori izatea. Liburuak uneoro hitz egiten du nire langile identitateari eta prekarietateari.

kultura

ri buruz, beti nire istorio pertsonalarekin eta egoera horrek sentiarazi didanarekin lotuta.

Galiziatik ere asko du liburuak, han eta hemen hazi eta hezi izan zarelako. Hainbat lekutakoak garenok aldi berean inongoak ez izatearen sentimendua dugu batzuetan. Nolabaiteko identitate bikoitz hori zure bizitzan zehar kezka sortu dizun zerbait al da edo modu naturalean bizi izan duzu?

Etxean modu naturalean bizi izan dugu beti, baina egia da etxetik kanpo batzuetan arraroa sentitu naizela, batez ere hizkuntzarekin. Azken finean, euskara ez da nire ama-hizkuntza, baina aldi berean nire herriko hizkuntza denez, gustatuko litzaidake, adibidez, euskaraz idaztea. Baina ondo dago, beste modu batzuetan irudikatu ahal dut Euskal Herria nire proiektuetan. Justu, kasu honetan nire etxean zegoen kultura Galiziakoa zen eta horregatik Galiziak dauka leku handia liburuan. Gainera, urtero lauzpabost hilabete pasatzen genituen Sangorzon, nire ama eta amama jaio ziren herrian. Denbora batez, harriz egindako etxe oso zahar batean bizi izan ginen, ia elektrizitate barik, ez geneukan garbigailua ezta ur berorik. Nire haurtzaroaren eta nerabezaroaren zati inportantea bezala gogoratzen dut.

Liburua argitaratzeko crowdfunding ekimena abiatu zenuen. Nolakoa izan zen prozesu hori?

Argitaletxe askorekin hitz egin nuen eta haietatik bik baino ez zuten nahi nire proiektua. *Crowdfunding* bidezko kontratua hartu nuen merkeagoa zelako. Baina, egia esan, nahiago nukeen bakarrik argitaratzea.

Behin argitaratuta, Madrilén eta Urduñan aurkezteko aukera izan duzu. Bi leku eta bi publiko oso ez-

“Gata Cattana erreferente handi bat da, baina rapari dagokionez, nire erreferenterik gertukoena beti izan da nire neba Ruyman”

berdin dira, behintzat lehen begi-kolpean. Zer nola-ko harrera izan du batean zein bestean?

Bi lekuetan oso-oso polita izan zen eta izugarrizko maitasuna sentitu nuen jendearen partez. Madrileko aurkezpenean bertan egin ditudan lagunak etorri ziren eta konturatu nintzen familia bat sortu dudala han. Sentsazio hori oso polita izan zen. Urduñakoan, nire betiko familia eta lagunak eta txikitatik ezagutzen dudan jende asko etorri zen, oso-oso zirraragarria izan zen jendearen hitzak eta besarkadak sentitzea. Oraindik shock antzeko batean nago.

Langile-klasea, rapa, hip-hopa eta poesia. Askori zuzenean Gata Cattanaren figura etorriko zaie burura. Erreferentetzat duzu? Zer beste erreferente dituzu?

Bai, Gata Cattana erreferente handi bat da, baina rapari dagokionez, nire erreferenterik gertukoena beti izan da nire neba Ruyman. Txikitatik da raperoa da eta beti entzuten nituen bere abestiak. Poesia arloan nire erreferente nagusiak Rosalia de Castro eta Piedad Bonnett dira. Egia esateko, rapa agertu zen lehengo nire bizitzan eta gero etorri ziren klase-kontzientzia eta poesia.

Aurrera begira, ba al duzu beste proiektu artistikorik esku artean?

Bai, nire poesia abesti bihurtu nahi nuke, hip-hop kultura eta raparen bidez, eta ondo ateratzen bada, dantza urbanoarekin konbinatu.

Beste zerbait gehitzerik nahi bazenu, aurrera!
Eskerrak eman nahi dizkiet nire lagun guztiei, arteari eta familiari.

Mi cocina es de butano liburua plazaratu beri du Aixa Ballesteros urduñarrak. Samuel Carrasco

kultura

**ALLENDE
SOLAUN BOADA**
KAZETARIA

Iaiaiai Molenbeekeko Manchester espazioan: irrintzia, hizkuntza, komunikazioa

Iaiaiai Aiaraldeko irrintzi taldea Bruselan ikusten duan bigarren aldia izan da, hona bizitzera etorri nintzenetik. Aurrekoan bezala, euritakoa eskuan. Oraingoan, ordea, ez dugu ohiko bisitaldi turistikoa egin hiriaren erdigunetik; kanalaren bestaldeko espazio kultural eta elkartearen topagune batean batu ginen, Molenbeekeko Manchester espazioan.

Molenbeek bezalako udalerrri anitz eta dinamikoa, kokapen hobeaz hain jatorri, bizipen eta ikuspegi ezberdinetako pertsonak elkartuko zituen ekitaldi baterako. Bertan, giro bero eta gertukoa topatu genuen, eta laster ohartu ginen emanaldiak ekarriko zuen energia berezia.

Irrintziak ozen entzun ziren, indartsu eta askatzaile. Ikusleak hunkituta geratu ziren irrintzien indarrarekin, eta bereziki interesgarria iruditu zitzaion nola jokatu zuten espazioaren sakontasunarekin, soinuaren distantzia eta intentsitatearekin esperimentatuz.

Emanaldian, ahotsen eta animalien soinuaren arteko jolasak berehala erakarri zuen ikusleen arreta. Izan ere, Belgikan ez daude horretara ohituta, bakoitzak bere irudipen propioa baitzuen irrintziaren edo "youyou" baten esanahi eta soinuari buruz.

Kongoko jatorrizko emakume batek azaldu bezala, bere kulturaren poza adierazteko erabiltzen dituzte irrintziak. Euskaraz, frantsesez eta ingelesez bideratutako elkarriketa horretan, Iaiaiai irrintzi taldeko kideek irrintziaren inguruko beren ikuspegiak azaldu zuten: oihiak, askotan poza, besteetan dolua, jatorriz mendian komunikatzeko modua, eta beste batzuetan, sentipenen adierazpen hutsa.

Euskal Herrian irrintziak dauzkan esanahi anitzek publikoaren jakin-mina piztu zuten; sekula ez zuten entzun irrintziak hiletan egiteko ohitura egon denik, eta hori bereziki deigarria egin zitzaion.

Hausnarketa ugari piztu ziren. Hizkuntzaren mugak, gorputzaren adierazpena eta gizarteak inposatzen dituen isiltasunak aipatu zituzten. "Zergatik ez dago Frantzia horrelako emozioen adierazpenik?", bota zuen batek. Egungo gizartean, komunikazioak gero eta gehiago hitzetan du oinarria, eta horrek forma ez-berbal asko galdu edo baztertu egin ditu, bereziki emozioak kolektiboki adierazteko moduak.

"Hemen gauden guztiok ezberdinak gara, baina gauza bera egiten dugu", esan zuen norbaitek. Hitz horiekin laburbilduko nuke Iaiaiai taldearen irrintziak sortutako giro hurbil eta berezia, une batez guztiok bat egin genuelako irrintziaren soinuaren. Kanpoan euria ari zuen oraindik, baina barruan, emozioen askatasuna ospatzen genuen.

Urritik aurrera espero dute Artziniegako Kultura Etxe berriua funtzionamenduan egotea

Testua
Aitor Aspuru Saez

Artziniegako Udalak bisitak egin zituen urtarrean Kultura Etxea eraberritzeko lanen emaitza erakusteko eta hirurogei herritar inguruk parte hartu zuten. "Adin ugari-ko jendea agertu zen, helduak, nagusiak, familiak seme-alabekin...", aipatu du Joseba Vivanco alkateak. Udalburuak erantsi du bisitarien harridura adierazi zutela: "Ganba-

ra erabilgarri egongo da, eta sortu diren gelak oso handiak eta zabalak dira".

Edonola ere, eremu fisikoa ezagutarazteko ezezik, Udalak aukerabaliatu zuen iragartzeko nola banatuko dituzten espazioak eta azaltzeko urritik aurrera espero dutela guztiz funtzionatzea. "Urrian hasiko dira udal ikastaroak eta horiek hartuko dute toki gehiena. Asmoa da hilabete hauetan lana aurreratzea horiegi- karitzeko", esan du alkateak. Hor-

taz, tokiko erakundea lanean hasiko da lokalaren erabilerarako araudia zehazteko, altzariak jartzeko eta instalazio guztiak prestatzeko.

Bisita gehiago

Joseba Vivanco erantsi du bisita gehiago antolatuko dituztela, herritar nagusienentzat bereziki. Baina, hori baino lehen, Iberdrolak instalazio elektriko guztia egin behar du, eta aireztatzeko sistemak eta igogailuak ere probatu behar dira.

Arte ARNASA

#SORMEN BEKAK

Zure sorkuntza proiektua
garatzeko oxigeno bonbona.

**Arte praktika anitzei
bideratuta.**

Martxotik ekainera.

1.000€ + bidelaguntza.

Murgildu SORMENEAN

#SORMEN EGONALDIAK

Espazioa eta azpiegiturak,
sorkuntza proiektuak, prozesuak
edota entseguak garatzeko,
emaitzaren kezkarik gabe.

**Arte praktika anitzei
bideratuta.**

2025eko udaberrian astebetez.

**500€ + bidelaguntza
+ otorduak + lotokia.**

Epea
Otsailak 28

Oinarriak eta info+
kulturfaktoria.eus/bekak
kulturfaktoria.eus/egonaldiak

Zalantzak argitzeko
kultura@aiaraldea.eus

Dozena bat emakume batu dira Ruperto Urquijoren abestiak goraipatzea helburu duen kantu taldera eta esperientzia zoragarria izaten ari dela nabarmendu dute.

Testua eta argazkia **Txabi Alvarado Bañares**

Astearte iluntzean batu gara eurekin, Ruperto Urquijoren eskulturaren parean. Asteko egun horretan biltzen dira Laudioko Arloteak, ordu eta laurdeneko entsegu egiteko. Ondoren, herri-guneko taberna bat hautatu egingen dute, pote bat hartu eta kantuan jarraitzeko.

Urteak daramatzate dinamika berdinarekin, baina azken hila-beteak apur bat ezberdinak izan dira. Izan ere, dozena bat emakume sartu dira orain arte gizonez soilik osatua egon den taldera.

Dena den, kasu berezia da Arloteena. Izan ere, nabarmendu dutenez, eurek beti onartu dituzte emakumeak eta, gainera, hainbat andre jantzi dute taldearen uniforme berdea hirurogei urte baino gehiagoko historia oparoan zehar. “Gehienak akordeoi

jotzaileak izan dira, baina egon dira baita abesten aritu direnak ere”, aipatu diote taldean sartu berri diren emakumeek Aiaraldea Komunikabideari, “baina bai, ez dira inoiz orain bezainbeste egon”.

Eta nolatan sortu da olatu berri hau? Azaldu dutenez, bi bidetatik iritsi dira taldera. “Batzuk etorri gara San Joan Astobitzako Kofradiatik. Hor ere bazegoen emakumeek parte hartzearengaita. Bertan parte hartzen hasi ginen emakumeok erabaki genuen Ruperto Urquijoren kantak ikastea, eta horretarako jo genuen Arloteetara”.

Beste batzuei, aldiz, abuztuko jaietan piztu zitzaion grina. Hala kontatzen du partaide berrietako batek: “San Roke egunean esan nion taldeko kide bati nire betiko ilusioazela Arloteizatea. Berak galdetu zidan ea zergatik ez nintzen batzen. Nikerantzun nion Arloteek ez zituztelako emakumeak onartzen, eta berak nabarmendu zidan

hori ez zela horrela. Gauzak hala, hainbat kide animatu ginen”.

“Harrera zoragarria”

Irailaren 17an egin zuten lehen entsegu, eta urriaren 11n estreinatu ziren, Bilboko Txikitero Egunean. Ordutik hona beste hainbat alditan aritu dira publikoki kantuan, eta esperientzia ederra izaten ari dela nabarmendu dute partaide guztiek. “Harrerazorgarria egin digute. Txaloka hartu gintuzten, denbora guztian kantak pasatzen dizkigute, laguntzen gaituzte... oso ondo hartu gaituzte”, nabarmendu dute emakumeek.

Taldearen abestierrepertorioan, aldiz, ez da aldaketa askorik egon. Ruperto Urquijoren abestiak izaten jarraitzen dute oinarri nagusia. Izan ere, konposatzaile audioar horren ‘fan club’ moduko bat bezala eratu ziren Arloteak 1963. urtean. Baina ez dira horretara mugatzen. Euskal kantak ere abesten dituzte, eta bestelako kantua ere pres-

tatu dituzte toki zehatzetan abesteko, baina helburu berdinarekin beti: “kantatuz gozatzea”. Hori da, hain zuzen, Arlote berrien helburu nagusia. Hala dio batek: “Niri asko gustatzen zait abestea, eta formatu hau ez da abesbatza bat bezain zurruna, zoragarria da”. Partaide berriak batuta ere, erronka bat dute

Arloteek zintzilik oraindik: belau-naldi berrietara heltzea. Izan ere, izan hasiberri edo beterano, antzeko adinetan mugitzen dira partaide gehienak. Hala ere, badute indarra urte luzez jarraitzeko. “Nagusiak gara, asko iraun nahi dugu talde honetaz gozatzen jarraitzeko”, aldarrikatu dute barre artean.

kirola

MIRARI GOTXI (Amurrio, 2008) TXIKITATIK IZAN DA TXIRRINDUZALEA, ETA DUELA BOST URTE EGIN ZION KIROL HORI PRAKTIKATZEARI. ADINEZ OSO GAZTEA DEN ARREN, IBILBIDE OPAROA ERDIETSI DU. URTARRILEAN MOVISTAR TXIRRINDULARITZA TALDE PROFESIONALEAREKIN ENTRENATZEKO AUKERA IZAN DU.

Testua eta argazkia
Maider Ramirez Martin

Ziklo-kros denboraldia bukatu berri duzu, nola baloratzen duzu?
Junior lehengo urteko ziklo-kros denboraldia egin dut eta espero nuena baino askoz hobeto atera da. Azkenean, lehenengo urtea izanik, aldaketa nabari da, baina ondo ibili naiz, ondo moldatu naiz kategoriara eta oso gustura egon naiz.

Espainiako Selekzioak deitu zaitu Junior kategoria-ko Nazioen Kopan parte hartzeko, nola hartu duzu hautaketa?

Denboraldia hasteko modu hoberik ez dagoela uste dut, ezustekoa izan da niretzat, oraindik junior moduan errepideko denboraldia hasi ez dudalako. Oso hunkituta nago, estarrato —asfaltatu gabeko bideak— nahikotxo dagoelako eta hori asko gustatzen zait.

Hain gaztea izanik, asko mugitzen zara lasterketetara, nola bizi duzu hori?
Esperientzia polita da, leku berriak ezagutzen ditudalako. Baina nik ez nuen espero Belgikara edo Herberetara joatea, adibidez, eta esperientzia oso aberasgarria izan da.

Urtarrilean Movistar taldearekin entrenatu zara,

hau da, profesionalekin aritu zara, nolakoa izan da esperientzia?
Ikaragarria izan da, inondik inora ez nuen espero aukera hau izan nezakeela. Azkenean, haiekin egoteak motibazioa ematen dizu hurrengo denboraldian, eta orokorrean entrenatzen jarraitzeko.

Zer egin duzue? Zertan nabaritu duzu aldaketa?
Entrenamenduak luzeagoak dira, aldaketa ez da hainbeste nabari intentsitatean baizik eta iraupenean. Testak ere egiten dira, eta hori ere berria da. Baina bestela ez dago aldaketa gehiagorik.

Zer moduz moldatu zara txirrindulari profesiona-

“Denboraldia hasteko modu hoberik ez dagoela uste dut, ezustekoa izan da niretzat”

Baina Aiarako Bira lortzea oso polita izan zen, ezagutzen zaituen jendearen aurrean irabazten duzulako eta zure eskualdean. Baita ere, oso lorpen handia izan zen Espainiako Txapelketan irabaztea taldekako erlojupekoan. Egia esan, guk bageneukan hori markatuta; izan ere, aurreko urtean ere taldeak irabazi zuen eta hori mantendu nahi genuen.

“Nire lorpen handiena Aiarako Biran irabaztea izan zen, etxeko lasterketa izanik beti ateratzen zara presio puntu horrekin”

Zein nahiago duzu, errepidea edo ziklo-krosa? Zergatik?

Galdera zaila da hori! Ez nuke jakingo zein aukeratu, biek ematen dizkirate gauzak onak. Ziklo-kroseko giroa ezberdina da, kategoria guztietako kideak elkarrekin gaudelako eta elkar ezagutzen dugu. Errepidean jubetilak eta kadeteak gaude bakarrik, eta guztiak gara neskak. Ezberdina da, eta biek dituzte alderdi onak.

Hainbat taldetan aritu zara oso gaztea izan arren. Zer ikasi duzu talde bakoitzean? (Laudion, Aiara, Baquen...)

Amurion hasi nintzen eta gero joan nintzen Laudiora eskola kategorietan, bertan lagun onak egin nituen eta esperientzia politak bizi izan nituen, Euskadiko Txapelketak irabaztea lortu nuen errepidean, BTTan, eta ginkanan. Horrek nolabait markatu ninduen. Aiara, neska bakarra nintzen eta ni bakarrik egotea mutilekin arraro samarra zen, beste taldeetan mutilak eta neskak bakoitza bere aldetik doaz, baina garai hori horrela bizitzea ere polita izan zen.

Baquen ere lasterketa onak eta txarrak egon dira, baina guztiak izan dira aberasgarriak.

Nola hasi zinen kirol honetan?

Ni berrogeialdi garaian hasi nintzen. Egun batean deitu eta esan zidaten “gaur ginkana dago, nahi baduzu etorri probatzera”, eta hala egin nuen. Egia esan, zale-tasuna beti izan dut, txikitatik, nire aitarekin ateratzen baintzen txirrindulaz ibiltzera. Nik amari esaten nion txirrindulaz ibili nahi nuela, baina berak ez zuen nahi, arriskutsua zelakoan edo. Azkenean, baietz esan zuen eta probatzera joan nintzen. Gustuko nuela ikusi nuen eta geroztik ez naiz gelditu.

Iekin? Ezagutzen zenituen? Baten batek ezustean harrapatu zaitu zentzuren batean?

Espero nuena baino hobeto moldatu naiz, azken finean, telebistan ikusten nituen eta pentsatzen nuen “nola hitz egingo dut nik horiekin?” baina oso ondo moldatu gara eta oso gustura egon naiz. Oso jatorrak dira denak.

Zer espero duzu entrenamendu saio horietatik? Alde batetik zure errendimenduari dagokionez, eta bestetik etorkizunera begira.

Nire errendimendua handitu joan dela uste dut; izan ere, testak egitean ateratzen diren emaitzetatik zure entrenatzaileak bere lana moldatu dezake zuk ere hobetu dezazun.

Laster abiatuko duzu errepide denboraldia, zeintzuk dira zure helburuak?

Errepidean egia da aldaketa nabarmena dagoela, baina uste dut entrenamenduetako emaitzak eta nire gorputza nola ikusten ari naizen kontuan hartuta, ondo joango dela. Nire helburua, lehenik eta behin, beti da disfrutatzea, bai taldekideekin eta bai lasterketetan, eta bestea etorriko da.

Zeintzuk izan dira zure lorpen nagusiak errepidean?

Nire lorpen handienetakoa Aiarako Biran irabaztea izan zen, etxeko lasterketa izanik beti ateratzen zara presio puntu horrekin. Izan ere, ezagutzen zaituen jendea dago eta pentsatzen duzu “ondo egin behar dut”.

OTSAILA

FAKTORIAN

10etik 15era
Faktorian
SORMEN BEKAK/
MURAL MARGOKETA
MARTZEL DO NASCIMENTO
#KULTURFAKTORIA
#ARTEARNASA

13, eguena
18:30 - Faktorian
SOLASALDIA/
MIÑAN
AMETS ARZALLUS
+MARTZEL DO NASCIMENTO
BAZKIDEEK 5€
EZ-BAZKIDEEK 7€
#KULTURFAKTORIA

16, domeka
18:00 - Faktorian
BERTSO SAIO
LITERARIO MUSIKATUA/
PLEIBAK
MIREN AMURIZA
MIREN NARBAIZA
ALAI MARTIN
OIHANA BARTRA
BAZKIDEEK 7€
EZ-BAZKIDEEK 9€
#KULTURFAKTORIA

21, barikua
17:00-19:00 - Faktorian
LUDOTEKA/
LURRA
ESNATZEKO MUSIKA
TRESNEN SORKUNTZA
DOAN
#HEZKUNTZAFKTORIA
#KOKORIKO

22, zapatua
19:00 - Faktorian
ARTE ARNESA/
SORMEN BEKEN
JAIALDIA
XABI BASTERRA +
MATX/ GOIZANE
RODRIGUEZ/
MARTZEL DO NASCIMENTO/
GARAZI EGIGUREN
BAZKIDEEK 3€
EZ-BAZKIDEEK 5€
#KULTURFAKTORIA

23, domeka
11:00-13:00 - Faktorian
KOKORIKO/
0-3 URTEKO
HAURRENTZAKO
JOLAS
LIBRERAKO
ESPAZIOA
BAZKIDEEK 5€
EZ-BAZKIDEEK 6€
#HEZKUNTZAFKTORIA

24, astelehena
19:00 - Faktorian
KULTURA/
ARTE-POTEOA
DOAN
#KULTURFAKTORIA

26, eguaztena
18:00 - Faktorian
KOKORIKO/
FAMILIEN KABIA
JATEN DUGUNA
GARA
DOAN
#HEZKUNTZAFKTORIA
#ELIKADURABURUJABETZA

27, eguena
19:30 - Faktorian
ATEGIERRAK/
MARGO ESKOLA
SAIO IREKIA
DOAN
#KULTURFAKTORIA

01.29/02.28
17:00-20:30 - Faktorian
ATELIERRAK/
ERAKUSKETA
MARGO ESKOLA
#KULTURFAKTORIA

BARIKURO
17:00etatikurrera - Faktorian
HAUR ETA FAMILIEN-
TZAKO JOLASERAKO
GUNE BEREZIA.

FAKTORIAN EGUNEROKOAN TOPATUKO EZ DEN
JOLASERAKO MATERIAL BEREZIA TOPATUKO DUTE
FAMILIEK. FAMILIEK KIDEATUKO DUTE ESPAZIOA.
#HEZKUNTZAFKTORIA
#KOKORIKO

FAKTORIA

WWW.FAKTORIA.EUS

INFORMAZIO
GEHIAGORAKO:
HARPIDETU GURE
WHATSAPP KANALERA!

herriko plaza

Idatzi zure mezua eta bidali argazkia agurrak@aiaraldea.eus helbidera eta Aiaraldea.eus atarian plazaratuko dugu. Otsailaren 25ean argitaratuko da hamabostekariaren hurrengo zenbakia.

Garazi
10 urte bete dituzu, ZORIONAK!!
Jarraitu zaren bezalakoa izaten,
alaia, jatorra, lagunen laguna.Ez
ahaztu asko maite zaituztegu.

Familia

**BIDALI
ZURE
ZORION
AGURRA!**

Denborapasak

ZAILA

		9						
7	4							3
			1	8		4		
						1		
		2		4		5	8	
	1						4	6
6	9							
		4	6				7	
		1	4	5				9

OSO ZAILA

						8	2	3
					5		4	
7	3	2	4					
		3		5			9	
	5	9		4				6
				7		5		
2	4		8	9				
	6							
							3	7

DENBORAPASEN SOLUZIOAK Sudoku, hitz-gurutatzu eta hitz gezidunen soluzioak webgunean ikusgai: <http://www.aiaraldea.eus/denborapasak>

Zozketa

Faktoriako Sormen Beken Jaialdiaz gozatzeko sarrera bikoitza zozkatuko du Aiaraldea Komunikabideak

Otsailaren 22ko Sormen Beken Jaialdiaz gozatzeko sarrera bikoitzaren zozketa
Parte hartzeko sartu www.aiaraldea.eus atarian **Zozketaren data:** Otsailak 21, 15:00etan.

IRAKURKETA GUNEA

AIRERATZEKO PREST

Idazlea: Cori Doerrfeld

Itzultzailea: Garazi Arrula Ruiz

Argitaletxea: Txalaparta

Ametsek hegazkin bat aireratu nahi du. Ilusio hori du, baina inguruan dituen txori ezberdinek bere ilusioa kamustu egingo dute eta bere konfiantza galduarazi. Lortuko du azkenean hegaldia abiatzea?

JOANAREN JEANSAK

Idazlea: Joao Manuel Ribeiro

Itzultzailea: Juan Kruz Igerabide Sarasola

Argitaletxea: Alberdania

Adina: 12 urtetatik gora

Poema liburu honek pertsona bat haur izateari uzten dionean baina hledua oraindik ez denean gertatzen diren egoerak islatzen ditu. Maitasuna, harreman ezberdinak, eskola, familia, emozioak, dilemak.. lantzen ditu poema eder hauetan.

JOLASGUNEA

KLUSTER

ZER DA? Mahai joko sinplea da, 4-5 urteko haur batetik helduetara jolastu dezaketena. Bi elementu ditu jokoak, alde batetik imanak eta bestetik soka bat.

AZALPENA? Ditugun imanak banatu egiten dira eta soka borobil bat osatuz mahaigainean jartzen dugu. Imanak sokaren borobilaren barruan, txandaka eta banan-banan, jartzean datza, imanak elkarrekin lotu gabe. Elkarrekin lotuz gero lotu diren iman guztiak zuretzako dira. Imanik gabe geratzea da helburua.

LURRA ESNATZEKO MUSIKA TRESNA

OSAGAIAK:

- Makila
- Artilea
- Giltza zaharrak. metalezko poteak, txintzarriak...

ZELAN EGIN BAT?

Neguan gauden arren, hasi gara lurra esnatzen. Guk eskulan baten bidez lurra esnatuko dugu.

1. Makiltxo txiki bat behar dugu. Horretarako eman naturgune batetik paseo txiki bat eta hartu gehien gustatzen zaizun makiltxoa (ez du oso handia izan behar).

2. Makila dekoratu egingo dugu artilearen laguntzarekin. Buelak ematen makilaren inguruan.

3. Ditugun elementu metalikoei, daukaten zulotxotik (zulotxorik ez badute, bat egin) artile zati bat lotuko diegu, punta batetatik. Artilea ez egin oso luzea, bestela gero korapilatu daiteke.

4. Metalezko elementu hauen artilearen beste punta makiltxoan lotu. Metalezko elementuak bata bestarekin ikutu ahal diren distantziara jarri.

5. Makilari goiko partean eskegi ahal izateko sokatxoa jarri eta nonbaiten eskegi.

6. Haizeak firin-faran egiten duenean metalezko elementuek bata bestearen kontra egingo dute eta lurra esnatzen joango da.

KOKORIKO
HEZKUNTZA FAKTORIA

Jolas sinbolikoa

Jolas sinbolikoa "bizitza jolastea" da, hau da, ohikoan helduek egiten dituzten paperak imitatzea eta erreproduzitzea jolasaren bidez. Imitazio jolas bat da, beste zer zarella jolastea. Haurretan imaginazioa hasten denean etortzen dela esaten da. Hasieran sinpleagoa iruditzen ahal zaigun jolasa, denborarekin konplexuagoa bihurtzen da.

Ezinbestekoa da haurrek jolas sinbolikoa praktikatzeko. Horretarako, espazio egokia behar dute, espazio bat non askea den mugitzeko eta horien jolasa garatzeko. Gainera, material egokia behar dut jolasa garatzeko. Material hau ezberdina izan daiteke jolasaren norantzaren arabera. Normalean haurrak txikiagoak direnean, figura errealistagoak behar izaten dituzte eta, nagusitzen diren bitartean, objektu ez egituratuak aukera gehiago ematen dizkiete (horrela pieza berdina, gaur janaria, bihar tresna bat eta etzi liburu bat izan daiteke).

Jolas sinbolikoarekin haurrek mundua ulertuko dute eta bizitzen dituzten egoerak erreproduzitzen beraien emozioak aztertuko dituzte. Gainera, izan ditzaketen konfliktuak jolastu egiten dituzte eta egoerak konpontzeko alternatibak bilatzen dituzte jolasaren bidez. Imaginazioa eta sormena lantzeko, mundua ulertzeko, talde harremanak garatzeko, hizkuntza garatzeko edo rol sozialak bereganatzeko tresna ezinbestekoa da jolas sinbolikoa.

Jolas honetan, helduaren papera sinplea bezain zaila da. Alde batetik, jolasa garatzen den bitartean eta jolasaren munduan gauden bitartean, jolasa ez epaitzea ezinbestekoa da. Jolasa gustuko ez dugun arren, ez epaitzen saiatu behar gara. Adibidez, biolentzia jolastu egin behar dute haurrek, aurretik esan bezala, jolasaren munduan gertatzen bada, jolas bortitza ere beharrezkoa dute haurrek. Bestetik, espazioa eta materialak egokitu behar ditu helduak, behar dutena eskainiz. Hori guztirako beharrezkoa da helduak jolasa behatzea eta haurrak behatzea, ahalik eta interakzio gutxienez.

Jolasa bizitza da eta bizitza jolastea ezinbestekoa da.

Kontra

Aiaraldetik mundura

Roge Hinojosa

JAIOTERRIA
AMURRIO, 1984

BIZILEKUA
PAPUA GINEA BERRIA

BIDAIAREN XEDEA
OPORRETAN JOAN ETA URPEKARITZA IRAKASLE
LANETAN HASI DA ITSASONTZI BATEAN

“Bertoko koralek sekula ikusi ez dudun edertasuna daukate”

Papua Ginea Berrian zaude lanean, nola iritsi zara bertara?

Papuakoa den nire lagun batek berarekin oporrak pasatzera gonbidatu ninduen duela bi hilabete. Iritsi nintzen lehenengo egunean, maleta ez desgiteko esan zidan, eta berarekin urpekaritza-ontzi batera joateko. Itsasontzian urpekaritza irakasleak behar zituzten, eta halako batean gauzak guztiz aldatu zitzaizkidan. Ez nago oporretan, lan egiten baizik.

Beraz, bi hilabete berandua, hemen jarraitzen dut itsasontzian, hamabi pertsonako itsasontzi batean zuzendari gisa eta hamaika tripulazio nire ardurapean.

Urpekaritza eskolak ematen dituzu, nolako da zure eguneroko jarduna? Zer funtzio bete behar dituzu?

Normalean gure itsasontzira datozen bezeroak urpekaritza-titulu aurreratu batekin datorren jendea izaten da, eta gu nabigatzen bakarrik aritzen gara. Azken bi bidaietan bi ikastaro aurreratu egin behar izan ditut esperientzia osoaz gozatu ahal izateko. Eta, beno, itsasontziko bizitza oso zirraragarria da; izan ere, 24 orduz eta astean zazpi egunez etengabe egoten naiz bezeroen beharrei erantzuten eta giro polita sortzen saiatzen, esperientzia ona izan dezaten.

Normalean goizeko 6:00etan jaikitzen gara 6:30ean urpekaritzako lehen puntuaren azalpena ematen dugu eta goizeko 7:00etan lehenengo urperatzea egiten dugu. Horren ostena gosaldut egiten dugu. 10:30ean hurrengo urpekaritza puntuaren azalpena egiten da eta goizeko 11:00etan uretara salto egiten dugu. Siesta

txiki baten ondoren arratsaldeko 15:00etan azken urperaketa egiten dugu. Imaginatu nola bukatzen dugun eguna... Batzuetan, laugarren murgiltze bat ere egiten da arratsaldeko 19:00etan, gauekoa, alegia.

Lehen esan dudun bezala, bezeroen beharrei erantzun behar diet, baita itsasontzian sortzen diren arazo guztiei ere, hala nola ponpak edo sorgailua konpontzeari edo ekipoei sortzen diren arazoei.

Munduko txoko askotan egin duzu urpekaritza. Zer dute Papua Ginea Berriko urek berezi? Zer nolako gauzak aurkitu daitezke bertan?

Leku askotan murgildu naiz munduan zehar, eta beti entzun izan dut Raja Ampat (Papua Ginea Berria) urpekaritzaren azken paradisua deitzen dutela. Tokia-

ri buruzko argazkiak eta bideoak ikusiak nituen, eta bertan egoteko gogo handia nuen. Iritsi eta lanean geratzeko aukera eman zidatenean, ez nuen izan zalantzarik. Izan ere, itsasontzian egin nuen lehen bidaiari konprobatu nuen bertoko koralek sekula ikusi ez nuen edertasuna zutela.

Han aurki ditzakegu manta ozeanikoak, marrazo grisak... eta urpekaritza-puntu batzuetan 350 animalia espezie baino gehiago aurki daitezke. Urpekaritza puntu horiek Guinness errekorren liburuan erregistratuta daude, hala nola Cape Krin. Izan ere, papuarrek oso arau murriztaile sendoak dituzte ingurunearen kontserbazioari dagokionez. Debekatuta dago sare- eta arraste-arrantza, eta koralezko arrezifeetatik kanpo baino ezin dute arrantza egin, autokontsumorako.

PAPUA GINEA BERRIA

DESKRIBAPENA

Ozeaniako estatu burujabea da, Ginea Berria uhartearen ekialdea hartzen duena, Melanesiako beste hainbat irlekin batera. Jende gehiena antolakuntza tradizionalako taldeetan bizi da, eta %13 besterik ez da hirietan bizi. Bertako geografia eta kultura munduko esploratu gabeenetakoak dira.

AZALERA

462.840 kilometro koadro.

BIZTANLEAK

8,93 milioi biztanle.

HIZKUNTZAK

840 hizkuntza ezberdin hitz egiten dira, munduko herrialderik eleanitzena da.

Argitaratzailea: Aiaraldea Kooperatiba Elkarte
Tirada: 10.000 ale.
Maistasuna: Harnabostekaria
Lege gordailua: BI-1230-2013
Posta elektronikoa: egunkaria@aiaraldea.eus
agenda@aiaraldea.eus
erredakzioa@aiaraldea.eus
Publizitatea: publizitatea@aiaraldea.eus
Tifnoa: 688 62 53 94
Helbidea: Errotari kalea 4-8 pabilioia, Laudio. Araba. 01400
Telefonoak: 94 656 85 54/688 62 59 00
Web-gunea: www.aiaraldea.eus
ERREDAKZIO OHARRA: Aiaraldea Aldizkariak ez du bere gain hartzen iritzi artikuluetan, zein egindako elkarrizketetan adierazitakoaren erantzukizuna.

ESKER BEREZIAK BANATZAILE BOLUNTARIOEI:

Sofia Cisneros, Aitziber Alava, Josu Zabala, Genma Corbella, Endika Arribas, Christian Alemany, Gartzten Garaio, Aitor Fernandez, Jon Catalan, Iñaki Larrakoetxea, Amets Meaza, Lander Ria, Xabi Ugalde, Alberto Gutierrez, Eunat Molinuevo, Ekhiñe Etxepetereku

EGUNKARI HAU LAGUNTZEN DUTE:

araba álava
foru aldundia diputación foral

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

KULTURA ETA HIZKUNTZA
POLITIKA SAILA